

MOKSLAS MENAS LITERATŪRA

ANTROJI DALIS / 1968 METAI, GRUODŽIO MĖN. 28 D. / DECEMBER 28, 1968 / PART TWO NR. 305 (52)

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS
PENKIOLIKTAS TOMAS

Lietuvių Enciklopedija baigėsi XXXV tomu, išleistu 1966 m. Visu tomų eilėje penkioliktasis buvo rezervuotas Lietuvai. Jis turėjo įsiterpti tarp XIV ir XVI, kurie buvo išleisti 1958 m. Tačiau XV tomo teko laukti dar ištisą dešimtmetį: jis tepasirodė tik vėlai 1968 va sara, puse colio "riebesnis" už savo kaimynus, - turi 807 puslapius, vieton standartinių 544. Medžiagos paskirstymu jis nepanašus į kitus LE tomus, -tai tėra tik straipsnių rinkinys, sudėtinis veikalas apie Lietuvą.

Tomo redagavo Vincas Maciūnas. Niekur nėra paaikškinta, kodėl jis išėjo vėlai, kokia buvo jo ypatinga paskirtis, nė kodėl jis nu krypo nuo standartinių enciklopedijos reikalavimų. Tik gale išreikštas apgailestavimas, kad dar trūksta kelių plane numatytų straipsnių. Tomas paskirstytas į keturias pagrindines dalis: KRAŠTAS (11 - 62 p.), VISUOMENĖ (65 - 266 p.), ISTORIJA (269 - 464 p.) ir KULTŪRA (467 - 803 p.).

Akimis permetus visų dalių turinį, atrodo keisčiausias mišinys sudėtas į antrąją dalį - po visuomenės pastoge. Čia randame tris poskyrius: valstybė, bažnyčia ir ūkis. Valstybės poskyriuje telpa straipsniai apie herbą ir vėliavą, valstybės santvarką, valstybinę teisę, Lietuvos kariuomenę ir sveikatos apsaugą. Išskyrus pirmąjį straipsnį, viskas telkiasi tik apie 1918 - 1940 m. laikotarpį. Bažnyčios skyriuje rašoma apie katalikų ir evangelikų bažnyčias Lietuvoje. Margiausias yra ūkio skyrius: žemės ūkis, pramonė, statyba, prekyba, finansai, kredito organizacija, Lietuvos pinigų istorija, litas, susisiekimas bei transportas, paštas, darbo apsauga ir socialinis aprūpinimas... Visuomenės antraštė čia mažiausiai tinkama.

Nors visas veikalas beveik tik tu pavadinti istorija, tačiau įprastiniu būdu istorijos terminas dažniausiai teikiamas valstybinei politinei gyvenimo raidai pavaizduoti. Šia prasme Lietuvos istorijai skirtas vienas ketvirtadalis knygos. Tai pilnai pakaktų, jei būtų išlaikyta reikiama proporcija ir tinkamas sugrupavimas - sąsąra. Kadangi šioje apžvalgoje noriu apsiriboti vien istorija, tai pažiūrėkime į to skyriaus apimtį.

Lietuvos proistorė apima 22 p. Lietuvos istorija iki Gedimino dinastijos išnykimo 1572 m. - 14 p. Bajorų viešpatavimo laikai 1572 - 1795 m. - 20 p. Nuo nepriklausomybės netekimo iki jos atgavimo (1795 - 1918) - 12 p.

ANTANAS KUČAS

Nepriklausomybės laikai (1918 - 1940) - 17 p. Sovietų - vokiečių - sovietų okupacijos - 44 p. Mažosios Lietuvos istorija - 15 p. Lietuviai užsienyje - 15 p. Lietuviai tautos ir valstybės plotai bei gyvenotojai - 34 p. Tiesiais žodžiais tariant, garbingiausias ir didingiausias Lietuvos istorijos apie 400 metų laikotarpį skirta tik 14 puslapių, maždaug kaip sportui, dalei ar muzikai. O jei pridėsimė daugiau kaip poros šimtų nepriklausomo gyvenimo bajorijos laikotarpio, tai gausime viso 34 p., - lygiai tiek, kiek teatrui...

Lietuvos istorija iki Gedimino dinastijos išmirimo, parašyta Zenono Ivinskio, pristatoma tam tikrais išilginiais piūviais: Lietuvos valstybės pradžia ir jos išsivystymas iki XIII a. galo; didžioji lietuvių tautos kova su kryžiuočiais iki 1422; Lietuvos ekspansija į rytinių slavų plotus, ir Lietuvos santykiai su Lenkija. Visą tai apima apie 7 puslapius. Didžiųjų Lietuvos kunigaikščių vardai įpinti tik viename kitame įvykyje. Nei Vytenis, nei Kęstutis jokioje veikloje neminimi, nors visokių nereikšmingų vardų yra gana apšči. I valdovą, kaip as-

ti skaitytoja, jei jis mėgintų laikytis nurodymų. Ir vienu ir kitu atveju šis straipsnis nepatarnauja pagrindiniam enciklopedijos tikslui - teikti trumpai aiškia informacija. Negalėčiau sakyti, kad Ivinskio straipsnis nedavė santykių su kaimynais vaizdo, tačiau istoriją kuria asmenys, ne aplinkybės, ypač tai tinka mūsų tautos istorijai. Reta tauta yra turėjusi tokią ištisą eilę asmenybių, imperijos kūrėjų ir gabių valdovų kaip Lietuva. Jų visų pasigendame XV LE tome.

Bajorų viešpatavimo laikai, kuriuos aprašo Konstantinas Avižonis, yra kur kas daugiau komplikuoti Lietuvos istorijos laikotarpis. Čia jau turime reikalus su užsienių valdovais, kurie mėgino išsiveržti į sostus ir sėti nesantaiką viduje. Jų intrigas sekė kariuomenių invazijos ir krašto teriojimai, kol Lietuvos Lenkijos valstybė buvo išdraskyta. Straipsnis skaitosi lengvai. Norint piktai palyginti, galėtume pasakyti, kad savo pasiimta laikotarpį Avižoniu pavyko išpauoti, o Ivinskiui - supainioti.

Visai gera išėjo Vinco Trumpos rusų valdymo laikotarpio apžvalga: Nuo nepriklausomybės netekimo iki jos atgavimo (1795 - 1918). Nepriklausomybės laikų

Ziemos ramybė...

Nuotr. Vyt. Maželio

chronologijos taisyklių. Lietuviai užsienyje. Šis straipsnis dabartiniu metu, kada po II pasaulio karo lietuviai pasiskleidė po įvairius pasaulio kraštus, kada Amerikos lietuviai ateiviai gali milti ateivijos šimtmetį, yra gana reikšmingas. Ne vienas lietuvis tuojau griebsis žiūrėti, kaip sekasi kitiems laisvojo pasaulio tautiečiams.

Senosios kaimo kultūros kai kuriuos straipsnius galima buvo prijungti prie atitinkamos srities, kaip antai: muzika, liaudies menas, kaimo architektūra, nes ir cilė kitų sričių turi istorinius įvaidus.

Lietuvos istorijai labai trūksta senosios lietuvių religijos pavaizdavimo (Jono Balio "Dievų ir dvasių" čia nepakanka), valstybės struktūros, kariuomenės, ginklavimosi, karo technikos, imperijos sričių santykių su valdovu, kultūrinių bei prekybinių ryšių su Vakarais ir t.t. Ne pro šalį būtų buvę paryškinti Lietuvos statuto ir valakų reformos reikšmę.

Tai, aišku, būtų padidinę tomo puslapių skaičių. O to, atrod, labai vengta, nes straipsniai vieni prie kitų suspausti, tarsi tai būtų koks menkas laikraštėlis, atsisakyta iliustracijų ir bet kokių paryškinių. Tokiam monumentaliam tomui tai nemenkas trūkumas. Vis dėlto, man susidaro įspūdis, kad redaktorius buvo per daug geraširdiškas Nemanau, kad jis autoriams buvo prisiekęs sudėti viską, ką jie parašė, todėl reikėjo netaupyti žirklių. O jų tikrai reikėjo, nes jis redagavo enciklopedinį tomą, ne chrestomatiją.

Lietuvos tomas turi daug vertingos medžiagos, tačiau jis visai nutolęs nuo pagrindinio enciklopedijos tikslo: informuoti, ne studijas skelbti. Jei tokį buvo numatę šio tomo planuotojai, tai reikėjo gadingi tomų numeracijos ir Lietuvos tomą išleisti LE priedu. Lietuvos tome paliečiami ir užsieniuose gyvenę lietuviai, todėl dera pasidomėti ir jų istorija bei buvimu.

...Lietuviai užsienyje. Šis straipsnis dabartiniu metu, kada po II pasaulio karo lietuviai pasiskleidė po įvairius pasaulio kraštus, kada Amerikos lietuviai ateiviai gali milti ateivijos šimtmetį, yra gana reikšmingas. Ne vienas lietuvis tuojau griebsis žiūrėti, kaip sekasi kitiems laisvojo pasaulio tautiečiams.

Straiipsnio autorius, Juozas Jak Nukelta 1 2 psl.

Firmosios pėdos

Nuotr. Vyt. Maželio

(Nukelta į 2 psl.)

Kertinė Parastė

AR TIKRAI KOVOJOME?

Praeitin jau beneina 1968 metai mūsų veiksmų patetiškai buvo pavadinti Laisvės kovos metais. Gi lietuviškas priežodis sako: "Kaip pavadinsi, nepagadinsi". Atseit, dėl paties pavadinimo nėra ko ginčytis. Ginčytis jau galima ne tiek dėl sąvokos skambėjimo, kiek dėl jos turinio, dar labiau - ne tiek dėl etimologinio turinio, kiek dėl gyvenimiško turinio, dėl to, kiek mūsų realaus šiame bruzdėjimo faktų galima būtų pagrįstai atžymėti laisvės kovos etikete.

Metai buvo išskirtiniai, jubiliejiniai. Ar išskirtiniai ir laisvės kovos rezultatai? Ar bent kuriame fronto sektoriuje pasiekta tokių laimėjimų, kokių eiliniams metais negalima buvo ir tikėtis? Ar patetiškasis šių metų pavadinimas padėjo fronte kur nors žymiai prasiveržti priekin? Jei taip - tada jis prasmingas, jei ne - tada ir patetiškasis šūkis buvo nepaveikus plačiau ir giliau išjudinti per metus metus susiklosčiusiam mūsų rutininės veiklos lygiui tiek visuomeniniuos, tiek kultūriniuos baruos. O gal ta Laisvės kovos metų etiketė bus mums praverčiusi bent tuo, kad akivaizdžiai bus parodžiusi, jog kiekvieno tautinio ir kūrbinio darbo rezultatai ugdo ir brandina ne koks viename ar kitame posėdyje priimtas skambūs įrašas vėliavai, bet kietas, tiesiog jaučia jėga ir užsispyrimu tempiamas organizacinis ir kūrbinis darbas, kurį ant savo pečių dažnai užsikrauja pavieniai pasiryžėliai ar idealistiniame ūpe krūvon susibėgę, jokių kitų pašalinių išskai-

čiavimų neturintis susibaudėlių būrys.

Norėtume, kad kiekvienas skaitytojas apie tai pats individualiai pagalvotų, nesitikėdamas ir iš "Kertinės parastės" kokių nors detalesnių ar net viską apibendrinančių sprendimų, juo labiau, kad kiekvienu tokiu atveju būtų kalbama apie labai paprastus ir aiškius dalykus, kuriuos supainiojame ir padarome neaiškiais, per daug juos vienas kitam aiškindami.

Kokio nors tobulo kriterijaus praėjusių metų visuomeninei bei kultūrinei veiklai vargu ar būtų galima ir berasti. Aplamai, viskas ritosi eilės ankstesnių metų jau išgraužta vaga. O kovos ugnies ir dūmų kartais buvo net per daug, kovojant dėl menkų niekų vien tik savo tarpe.

Tačiau vis tiek, kaip įprasta, lietuviškoji visuomenė nebuvo palikta be naujų mūsų grožinės literatūros knygų, nebuvo sumažėjusios progos išgirsti neblogų koncertų ir naujų muzikos kūrinių, judintas ir teatrinis sektorius, dar išgelbėtas "Lituanus", mūsų mokslo ir grožinės literatūros raštų paskleista ir angliškai kalbančiame pasulyje, neužmiršti ir politiniai bei visuomeniniai seimai, o taipgi ir plataus, masinio pobūdžio šventės.

Iš įprastinės rutinos tačiau išsiskyrė keletas faktų, kurie labiausiai čia ir tikty dėti į Laisvės kovos metų sąvokos turinį. Štai bent keletas iš jų. Trečioji dainų šventė, techniškai buvo suorganizuota net geriau už ankstesnes. Pabrėžtina ir tai, kad joje šokėjų ne tik nesumažėjo, bet jie net pralenkė ankstesniųjų švenčių skaičių. Naujiena buvo teatro festivalis. Kaip mūsųose pirmakartinis, jis gali būti vertinamas ir šiaip ir kitaip, tačiau jo suorganizavimas ir parodytas publikos prielankumas vis dėlto yra šviesi praėjusių metų prosvaitė. Akin krito ir literatūros vakarų bei pavienių rašytojų rečitalių renesansas. Publikos čia taipgi netrūko. Jei gu šia gera kryptimi pasistūmėtų ir knygos pirkimas, galėtume kalbėti ir apie didėjantį dėmesį knygai. Gerokai sumažėjo ligi šiol baugiai tvyrojusi mūsų literatūros mokslo - studijinės kritikos tuštuma. Čia jubiliejinį metų duoklė yra stambi knyga "Lietuvių literatūra svetur 1945-1967" ir V. Kavolio "Nužemintųjų generacija" - ieškojimas individualių bruožų po žemininkų kartos atėjusios jauniausios kartos kai kurių rašytojų kūryboje. Muzikiniame gyvenime šviežiama buvo J. Gaidelio "Kovotojų" kantata ir kai kurios užsieninės išvykos. Plačiau lituanistine prasme žingsnis pirmyn buvo ir lietuvių, latvių bei estų mokslininkų studijų dienos Marylando universitete, iš kurių, kaip atrod, išsivystys ir tarprennis, net organizacinis visų trijų Baltijos tautų mokslininkų bendradarbiavimas. Lietuvių Katalikų

Šiame numery:

- Ar tikrai kovojome?
- Lietuvių Enciklopedijos penkioliktas tomas.
- Kcmunizmas ir tautybių kryživimasis Baltijos valstybėse.
- D. Lapinsko kelionės užrašai.
- Nė velnio nebūna (feljetonas).
- Negrąžintos skolos ir neispirkti velkselai!
- Subatvakaris, tapės meno šventė.
- Vieno asmens kultūrinis įnašas.
- Atsiliepinas į laiko balsą.
- Bubulis ir Dundulis Chicagoj.
- Kalbotyra pirmojoje Btuanstetikos konferencijoje.

Sniego grafika

Nuotr. Vyt. Maželio

menį, daugiau dėmesio kreipiamė tik nuo Kazimiero Jogailaičio ligi Žygimanto Augusto.

Kad skaitytojas žinotų apie ką kalbama, jam tuojau patariama žiūrėti atitinkamą LE tomą ir reikiamus puslapius. Tų "žiūrėjimų" pilna. Pavyzdžiui tik dviejuose puslapiuose, (292 - 293) skaitytojas gali gauti 40 kartų. (To gaminio nevenigia nė kiti straipsniai). Ko šis metodas siekia, man neaišku, ar pagelbėti specialistams, ar visai supainio-

(1918 - 1940) Juozas Jakštas atvaizduoja šešiuose puslapiuose. Tai mažoka. Jį papildoma Domas Krivickas apie Lietuvos užsienio politiką, ir Albertas Gerutis apie nepriklausomos Lietuvos ministru kabinetus. Tai prideda dar 11 puslapių. Tačiau dėl to nenukenčia atstатыtosios Lietuvos laikotarpis, nes jam pašvestas beveik visas XV tomas.

Pagal tai, atrod, būtų buvę kiek logiškiau istorinę medžiagą sudėstyti, prisilaikant elemen-

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS PENKIOLIKTAS TOMAS

(Atkelta iš 1 psl.)

štas, iševiją paskirsto į tris ban-
gas. Pirmoji tenka JAV, antroji
Kanadai ir Pietų Amerikai, tre-
čioji, po II pas. karo, vaizduoja
tremtinių stovyklas Vokietijoje,
jų veiklą ir įkurdinimą įvairiuose
kraštuose. Paskutiniai du pus-
lapiai skirti emigracijai JAV, a-
teivių organizacijoms ir spaudai.
Iš pradžių autorius užsimoja pla-
čiai, paskui jau ribojasi tik kelio-
mis eilutėmis, paminėdamas di-
desnes kolonijas ir beveik kiek-
vienai pridėda kokį nors api-
būdinimą, dažniausiai klaidingą,
ar tendencingą. Nedaug skaito-
masi ir su terminais. Pavyzdžiui,
prie profesionalų skiria intelligen-
tus ir smulkius verslininkus —
krautuvinius, salūninius ir
graborius; painioja socialistus
su laisvamaniais ir socialdemo-
krais; broli Aug. Zeica vienur
vadina vienuoliu, kitur kunigu;
vienur minimos seserys kazimie-
rietės, o kitur jos vadinamos kazi-
mieriečių ordinu; vartoja ameri-
kiečių lietuvių nenaudojamą ter-
miną laicistinis; prie katalikų re-
ligijos visur lipina apibūdinimą
"konservatyvinė" (tai nei moks-
liška, nei džentelmeniška).

Ne per daug skaitomasi nė su
tikslumu. Autorius teigia, kad "U-
nija" leido Jonas Šliūpas (jį lei-
do M. Tvarauskas). Gan patei-
škiai pareiškia, kad pirmos lie-
tuviškos knygos pasaulį čia išvy-
do Shenandoah (tikrumoje —
New Yorke ir Chicagoje 1880).
Kuriant susivienijimą "J. Šliūpo
pastangomis susirinko įvairių ve-
tovių (kodėl ne pašalinių draugų
atstovų?) seimas". Menka o-
rientacija JAV lietuvių gyvenim-
e kyšo ir iš šių pasakų: "Pra-
džioje savišalpiųjų draugijų kūri-
masis vyko savų parapijų steigi-
mu ir todėl daugumas draugijų
buvo lyg pridurkai prie šių pasta-
rųjų"... Shenandoah kolonija kle-
stėjo drauge su anglij pramonės
žydėjimu. Šiai nykstant, nuo šio
amžiaus pradžios nyko jame ir
lietuviybė"... (ji dar nėra išnyku-
si ir XV tomo spausdinant). La-
bai neskanus vertinimas didelio
patrioto ir Sibiro kankinio kan.
Fabijono Kemešio. Bostone esą
gražiai bendradarbiavę socialistai
su katalikais. "Tik vėliau (nuo
1915), atvykus kun. F. Kemešui
ir jam įkūrus Šv. Kazimiero (tu-
rėtų būti Šv. Juozapo) lietuvių
darbininkų s-gą ir saviraščių
"Darbininkų", prasidėjo "nesan-
taika" (mano pabr.). Niekur kol-
onijose nepaminiškos žymesnų
veiklų, ta garbė suteikė Chica-
gai: "Vadovaujančiu tautiniu vei-
kėju iškilo Jonas Grinys". Kaip
jam sekėsi veikti, autorius galėjo
pasiskaityti LE XVI 11 apie Chi-
cagoje leista "Lietuva".

Antusias skyrelis skirtas organi-
zacijoms ir spaudai. Čia ben-
drais bruožias pavaizduoja susi-
vienijimus ir dar vieną kitą or-
ganizaciją. Istorija baigiasi su 19
15 m. Konstatavęs, kad JAV lie-
tuvuose spauda buvusi jų kultū-
rinio gyvenimo varikliu, sako:
"Laikraščiai nuo pat pirmojo, pa-
sirodžiusio 1879, gausiai dygo ir
nyko (m. p.) Greta laikraščių
ėmė rasti ir lietuviškos knygos.
Jos buvo daugiausia lengvo, net
sensacingo turinio. Vyravo vers-
tinės, pirmoje eilėje iš lenkų kal-
bos". Prabėgoms tėra paminėta
penketas knygų, nors kun. J. Ži-
linskas Paryžiaus pasaulinei pa-
rodai paruoštame kataloge iki
XIX a. galo jų surašė 193 (Suska-
ta arba statistika visų lietuviškų
knygų...).

Laikraščių randam suminė-
tus tik kelis: Gazietą Lietuvišką,
Unija, Lietuviškasis Balsas, Tėvy-
nė, Kova, Ateitis, Lietuva, Dar-
bininkas, Laisvė, Vilnis ir pas-
kutiniu metu Aidas. F. Lavinskas
(Amerikos lietuvių laikraščiai
1879 - 1955) jų suminėjo 169.
Kur dingio Wienibe Lietuwniku
(vėliau Vienybė), Saulė, Kelei-
vis, Draugas, Naujienos, Dirva,
Darbininkas, kurie atšventė auk-
sinius jubiliejus, ir daugelis kitų?

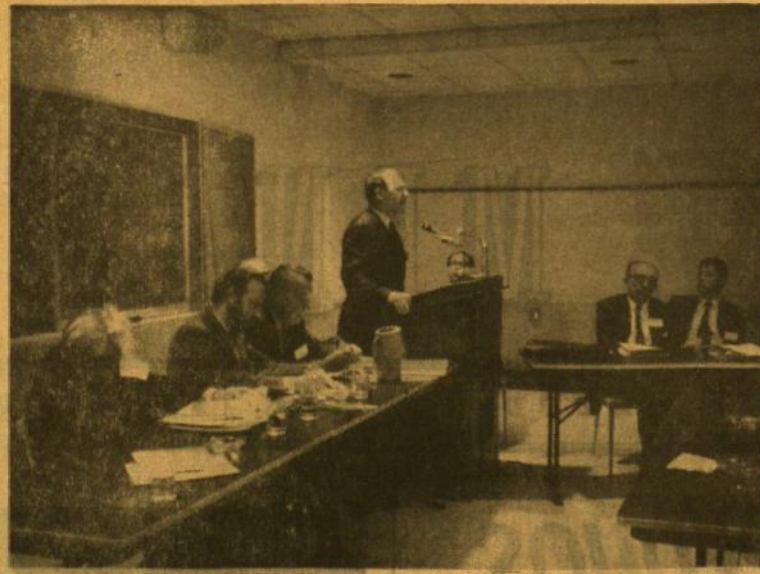
Pasigendama ir daugelio kitų
esminių dalykų. Nieko nepamini-
ta, kiek Amerikoje galėjo bū-
ti ir tebėra lietuvių, kaip jie čia
vertėsi, kiek jie rūpinosi savo se-
naja tėvyne ir t.t. Absoliučiai nė
žodelio apie jų seimus I pasaui-
nio karo metu, nei apie jų pastan-
gas atgauti Lietuvai nepriklaus-
omybę, jos pripažinimą, nei apie
milijoną parašų ir tiek pat įvai-
rių organizacijų pastangomis su-
rinktų dolerių nuo karo nukentė-
jusiai Lietuvai gelbėti; nei jų de-
legacijos Lietuvos reikalais, nei
jų išlaikomi informacijų biurai,
nei aukos Lietuvos kultūriniams
reikalams, nei ekonominės ben-
drovės Lietuvą atstatant, - lyg
nieko nėra buvę. O kur švietimas,
mokyklos, draugijos, parapijos,
čia augusi inteligentija? Kur II-o
pasaulinio karo veikla, tremtinių
šelpimas, jų atsigabenimas į JAV;
kur kova dėl Lietuvos laisvės, vi-
si ekonominiai ir politiniai žy-

giai? Apie paskutinių 20 metų
JAV lietuvių gyvenimą vos kelio-
lika bendro pobūdžio sakinių.

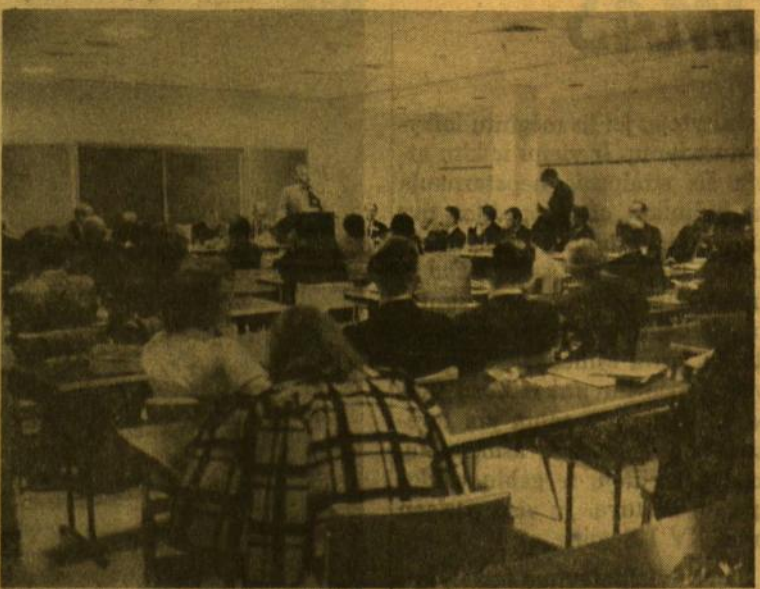
Kitų kraštų lietuviai susilaukė
dar mažesnio dėmesio. Išskyrus
Kanados ir Pietų Amerikos lie-
tusius, apie kitus nedaug, o apie
Anglijos, Prancūzijos, Lenkijos
ir Vakarų Vokietijos lietuvius nė
žodžio.

Iš viso atrodo, kad autorius
nebuvo apsipažinęs nei su gale
pridėta bibliografija, nei su pa-
grindine literatūra. Nei jis, nei
LE redaktorai (Jonas Puzinas
pridėjo prierašą, kad jis visą strai-
psnį peržiūrėjęs ir papildęs) ne-
žino, ar nuduoda nežina, kad a-
pie JAV lietuvių toje pačioje en-
ciklopedijoje buvo išspausdintas
35 puslapių straipsnis (LE X 36
- 71). Pasirodo, kad istorija gali-
ma parašyti ir be istorijos, ir net
atspausdinti paminkliniame Lie-
tuvos tome.

• **Antanas Sutkus**, žinomas
mūsų aktorius, neseniai miręs
Lietuvoje, paliko parašes at-
siminimus apie garsųjį Vilko-
lakio teatrą Kaune, veikusių nepr-
adžioje Kaune. Bus pateikti ir
Vilkolakio aktorių bei bendradar-
bių portretai. Knyga busianti iš-
leista ateinančiais metais Vilniu-
je.

Baltijos kraštų studijų dienose Marylando universitete simpoziumas, svarstęs temą "Tautiškas ir komunistinis okupuotoje Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje". Kalba red. I. Ivask. Nuotrauka Z. Vaitužio

Kalbėtojų branduolio Baltijos kraštų studijų dienų diskusinė sesija, svarstant tautiškas ir komunistinis okupuotoje Baltijos valstybėse. Iš kairės: teis. A. Rūsis, "Books Abroad" red. I. Ivask, V. Trumpa (tarp jų matosi galva prof. D. Krivicko), kalba prof. P. Lejins, prof. K. Dzelzitis ir estas doktorantas R. Taagepera. Nuotr. Z. Vaitužio

KOMUNIZMAS IR TAUTYBIŲ KRYŽIAVIMASIS BALTIJOS VALSTYBĖSE

Diskusijos lietuvių, latvių ir estų mokslininkų suvažiavime Marylando universitete

Visa lapkr. 29 d. popietė buvo
paskirta diskusijoms, svarstant
komunizmo ir tautybių kryžia-
vimą Baltijos valstybėse. Diskusi-
jų pagrindą sudarė kalbėtojai:
Oklahomos univ. profesorius —
"Books Abroad" redaktorius I.
Ivask, prof. D. Krivickas, teisinin-
kas A. Rūsis, V. Trumpa, prof. P.
Lejins.

Vengti vienašališkumą

Prof. I. Ivask atkreipė dėmesį
į tai, kad informuodami ameri-
kiečius ir kitus apie trėmimus, žu-
dymus ir kitas vien juodąsias pu-
ses Baltijos valstybėse, mes suda-
rėme įspūdį, kad beveik visi žmo-
nės ten išnaikinti ir visa tautinė
kultūra suniugdyta. Reikia ven-
gti vienašališkumą, savo veikimą
ir propagandą turime paremti ob-
jektivišiomis studijomis. Analizuo-
kime faktus Baltijos valstybėse ir
iš to išeidami veikime.

Prof. D. Krivickas priminė J.
Paleckio žodžius, Stalinui kei-
čiant konstituciją, kada Paleckis
savo kalboje išryškino reikalą,
kad įjungtos valstybės gautų pla-
tesnę tarptautinę reprezentaciją.
Ir tuo pareiškimu Paleckis paro-
dė laisvo pasaulio itaką, nei kei-
čiant sovietų konstituciją.

Negalima pervertinti Baltijos
valstybių okupacinių pareigūnų
turimas tautines tendencijas; jie
daug gravituoja į Maskvą.

Prieštautinės tendencijos

Prof. P. Lejins priminė komu-
nizmo prieštautines tendencijas;
pirmas marksistų žygis buvo in-
ternacionalo įsteigimas. Komunis-
tai visada stengėsi nusikratyti
tautiniu lojalumu. Tačiau Balti-
jos valstybėse nėra gryno komu-
nizmo. Čia rusai komunizmas
naudoja savo imperializmo tik-
slams. Čia nuostabiai sutampa ru-
sų komunistų ir caro siekimai.

Dr. A. Rūsis priminė, kad su-
kurtoji formulė — tautinė forma,
socialistinis turinys — yra sudary-
ta propagandos tikslais. Yra ver-
tybiu hierarchija, pagrįsta krikš-
čionišku mūsų paveldėjimu, ir

JUOZAS PRUNSKIS

Šioje šviesoje ateistinis komuni-
zas yra ryškiai atmetinas.

Komunizmas neišnaikino val-
stybės negerovių, tik padidino
biurokratizmą. Komunizmas pa-
sirodė kaip imperialistinė jėga.

**Kyla patriotizmas Baltijos
valstybėse**

V. Trumpa pareiškė nuomo-
nė, kad nacionalizmas (tautišku-
mas) dabar neegzistuoja Baltijos
valstybėse. Baltijos valstybių ra-
šytojai, intelektualai yra realis-
tai. Jie žino, kad vad. Sovietų
respublikos sunkiai kovoja, norė-
damos išlaikyti tautinį savitumą
ir tikro nacionalizmo jėgą nėra.
Yra tik tam tikri patriotiniai po-
linkiai. Patriotizmas kyla Balti-
jos valstybėse. Rašytojai kuria pa-
triotines eiles, net istoriškai reiš-
kia patriotizmą. Bet nuo to patri-
otizmo yra toli iki nacionalizmo.

Mes per daug išryškiname na-
cionalizmo plusius ir pamiršta-
me minusus. Nacionalizmas reik-
šmingas kovoje dėl laisvės, bet jis
gali būti ir biurus, kaip užkre-
čiama liga. Rusų nacionalizmas
daug žalos yra padaręs. Brežnio-
vo doktrina nėra taip toli nuo
biurauzmo rusų nacionalizmo. Mū-
sų kova turi būti už visų laisvę,
už tiesos pergalę. Tegu Dievas
saugo mus nuo biurauzmo rusų
nacionalizmo, kurį mūsų nacio-
nalizmas gali padėti sukurstyti.

Dr. T. Remeikis reišė mintį,
kad komunizmas ir nacionaliz-
mas nebūtinai turi būti nesuder-
nami. Lietuvis komunistas gali
turti skirtingų siekimų nuo ru-
sų komunisto. Bet skirtingi lietu-
vio komunisto siekimai gali iš-
plaukti ne iš jo skirtingų tauty-
bės, o iš jo biurokratiščių sieki-
mų, asmeniškų iškovavimų. Kul-
tūrinis nacionalizmas gali palan-
kios aplinkybėse pavirsti polici-
niu nacionalizmu.

Prof. K. Dzelzitis atkreipė dė-
mesį, kad reikia skirti nacionaliz-
mą nuo imperializmo. Šiame su-

važiavime nacionalizmo termi-
nas vartojamas tautinės kultūros
prasme.

Partijos apynasris kūrėjams

G. Procuta išreiškė mintį, kad
Čekoslovakijos įvykiai, įvykdę
okupacija atbloškė gyvenimą
pora dešimtmečių. Pacioje sovietų
jorėje atsirado eilė intelektualų,
kurie protestavo prieš okupaciją.
Sovietų indoktrinacijos būdas
dažnai grubus. Jis gal sėkminges-
nis vaikuose, bet kai jaunimas
neortodoksiškos mintys. Net ir
"Lit. ir Menas" paskutiniame nu-
mery randame stipresnį partijos
apynasrį uždedantį lietuviams kū-
rejam. Sovietų sąjungoje prakti-
kuojamas komunizmas turi didę-
lę dozę rusų imperializmo.

Kėsiai eliminuoti Latvija

R. Taagepera savo kalboje pri-
minė šunelio šauksmą, kad jau
laikas nuimti retežį. Ir jis pasa-
kė, kad iš retežio buvo išimta ke-
letas grandinių. Tai įvyko Čekos-
lovakijoje, bet ta laisvesne kryp-
timi riedėjimas nėra pasibaigęs.

Latvijos universitetuose daug
didėnis procentas studentų ne
latvų. Tai gali būti ženklas, kad
okupantai su didesniu uolumu
nori išimti Latvijos grandį iš Bal-
tijos valstybių vienetu, ir estų bei
lietuvių turi būti didėjas rūpestis
bei domėjimasis tuo, kas dedasi
Latvijoje.

Prieš Sovietų imperializmą

Prof. D. Krivickas atkreipė dė-
mesį, kad svarbiausias mūsų dis-
kusijų tikslas — sudaryti ateities vei-
kimo programą. Sekančio lietu-
vių, latvių, estų suvažiavimo te-
ma turėtų būti: kaip kovoti prieš
Sovietų centralizmą, prieš rusų
imperializmą ir kaip ugdyti Balti-
jos federacijos idėją. Problemu
svarstymas turi vesti į politinės
akcijos gairių tiesimą. Sovietų
doktrina nebėra tokia monoliti-
nė, kaip buvo. Susidarė skirtingos
kryptys: Sovietų sąjunga, Kinija,
Jugoslavija ir t. t. Mūsų kraštu

PARAŠTĖ

(Atkelta iš 1 psl.)

mokslių akademijos kasmetiniai
ir stambūs leidiniai taigpi tam-
pa vienu iš labiausiai išskirti-
nių mūsų kultūrinio gyvenimo
reikšnių, akivaizdžiai ir dabar
po ranka turint tik ką išėjusį
kapitalinio Akademijos "Met-
raščio" ketvirtąjį tomą. Tai tik
greitosiomis prisiminti keli
1968 metų šakotos mūsų kū-
rybinės veiklos rezultatai, ku-
rių išskaičiavimą galėtume čia
dar gerokai pratęsti.

Ateinantieji 1969 metai kol

kas dar neturi plačiai plevėsu-
jančios savo ypatingos vėlia-
vos Tiesa, žadama juose kreip-
ti sutirštintą dėmesį į šeimos
bei mokyklos problemas. Tai
vis ta sritis, kuri didžia dalimi
yra tautinės gyvybės išsilai-
kimo pagrindas. O metai po metų
juo vis reikia neatlaidžiau rū-
pintis, juo labiau, kada kasmet
visą eilę vyresniųjų mūsų vi-
suomeninio bei kultūrinio dar-
bo judintojų, mokslininkų, me-
nininkų, rašytojų mirtis išsive-
da amžinybėn. Ta prasme ir
šie jubiliejiniai metai mums
buvo negailestingi. Todėl gin-
viesiems ateinančių metų lin-
kėjimai tebūna: dirbti padvi-
gubinta energija! k. brd.

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė
optometristas

DR. EDMUND E. GIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirm., antr.,
ketv. 2-5, 7-9 val. Penkt. 2-5 ir
šeštad. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7497
5159 So. Damen Avenue
Valandos: 2-9 val. p. p.
Išskyrus trečiadienį

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akusherja ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei ne-
atsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso HE 4-1444. Rez. RE 7-6807

DR. B. GAIZIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akusherja ir moterų ligos
2454 W. 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 1-3 ir 5-8 val. vak.
šeštad. 12-3 val. popiet.
Trečiadieniai uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v.v.
šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. Pr 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v.,
sešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susita-
rus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6
iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

Ofiso ir buto tel. Olympe 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad.
ir šeštad. tik susitarus.

Tel. — REliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvių gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.
nuo 12-4 val. p. p. 6-8
val. vak. šeštad. 12-3 val. p.p., trečiad.
uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olympe 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.,
išskyrus trečiadienį.
šeštadieniai 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt.
nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo
6-8 val. vakare. Trečiad. nuo
11 val. ryto iki 1 val. p.p., šeštad.
11 val. ryto iki 2 val. p.p.
Ofiso telefon. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

Ofs. tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street

Priminėja ligonius tik susitarus
Val.: 2-4 p. p. ir 6-8 v. vak.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Telefonas — GRoweHill 6-2823

DR. A. VALIS - LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUSERIJA IR
MOTERŲ LIGOS
2524 West 69th Street
Valandos: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak.
šeštadieniai 1 iki 4 val.
Trečiadieniai uždaryta.

Tel. PProspect 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 So. Albany Avenue
Val.: pirm., antrad., ketv. 6-8 val.
vak., penkt. ir šeštad. 2-4 popiet
ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141, Namų 636-4550

DR. PETRAS ZLIJOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val.: pirmad., antrad., penktad. 1-4
ir 6-8 v. v., ketvirt. 5-8 v. vakare.
šeštadieniai 12-2 val. popiet.

MUZIKINĖS KELIONĖS UŽRAŠAI

DARIUS LAPINSKAS

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Spalio 30 d. skridome Antoine de Saint-Exupery išskraidytais keliais. Tačiau veltui laukėme, kada slėniuose susiformavusi vėjo kumštis svies mus keliasdešimt kilometrų į Ramujį vandenį ir pilotas, įtempęs paskutines savo jėgas, skaičiuodamas besibaigiančio benzino litrus, galų gale saugiai nutūpdydamas lėktuvą pirmame pasitaikiusiame aerodrome. Deja, tie laikai taip artimi mums (Exupery dvasia) ir taip tolimi (technikos pažangos akivaizdoje). Todėl po labai patogaus skridimo, trumpai sustojus Limoje (Peru) ir Santiago de Chile, pusę ketvirtos ryto atvykome į Buenos Aires. Net ir tokiu raganiškai nepatogių laikų pasitiko mus vis dėlto nemažas būrys žmonių. Mano pusseserė su vyru išmetė mane su visu kelionės turėtu į savo vos kelių dienų senumo Peugeot mašiną, ir mes nudažėme sutikti pirmo ryto Cruz de Sud (Pietų Kryžiaus) karalystėje.

Pusseserės vaikų vardai: Tristan ir Isolde, arba teisingiau tariant Tristan-Kazimieras, Isolde-Eglė. O kuris ten žmogelis mus bandė, prieš išvažiuojant, įtikinti, kaip mažai Pietų Amerikos lietuviai domisi muzika.

Vakare lietuvių susivienijimo

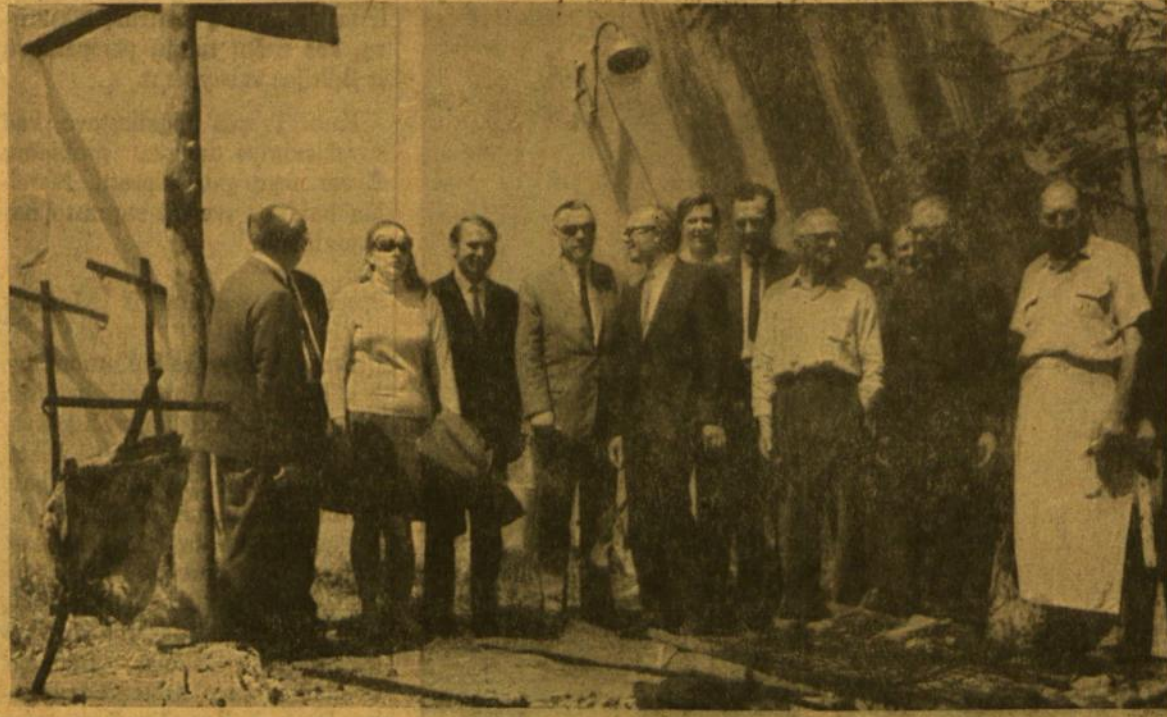
namuose priėmimas. Po to įdomios nuotrupos Argentinos TV programoje:

(apie skraidančias lėkštes)
 "Marc'anos (Marso gyventojai) nutarė, kad geriausias būdas užkariauti žemę būtų išmokti žmonių papročiu ir taip nepastebimam užviešpatauti svarbiausiose pasaulio centruose. Tačiau, nežinūrė kur jie nusileido: ar Paryžiuje, ar New Yorke, ar Londone, visur buvo suimti kelių minučių laikotarpyje. Mat, pirmą vietą, kur jie nusileido studijuoti žemės papročiu, buvo nu distų kolonija Švedijoje."

(apie revoliucijas)
 "Amerikai nereikalingos revoliucijos, jie nušauka savo prezidentus."

(apie Jaqueline ir Aristoteles Socrates Onassis vestuves).
 "Besiblaškydama po pasaulį, Jaqueline buvo išsilgus stiprios globos. Dabar ji turi ir vyrą ir dieuką."

Spalio 31 d. Vakare spaudos ir TV konferencija prie žalių stalo viename iš puošniųjų miesto hotelių. Po to jaunimas vežė supažindinti su argentiniešku folkloru: "Senoras y sinoras! — La Cumparisita! Tam-tam-tam-tam, taka tam-pam, pam-pam..." Iki vėlyvos nakties... Na ir užmik žmogus po kelių valandų klausymosi "tango argentino" —

Nekantrus laukimas prie ugnyje kepančio jaučio...

Nuotr. Pr. Ožinsko

tam-tam-tam-tam...

Lapkričio 1 d. Iškilminga vakarinė turtingų lietuvių šeimoje. Laimingai nuplaukę savo Peugeot mašina-motorlaiviu, (smarkaus lietuš atveju Buenos Aires labai panašus į Chicagą) buvome maloniai sutikti šeimininkų ir gausaus būrio atsilankusių svečių.

Lapkričio 2 d. Vos valandą pamiegoję, išvažiuojame į Mar del Plata. Lygumos, lygumos, lygumos, — besiganančios karvės... "Mandagu ar nemandagu, — aš miegu."

Mar del Plata — Miramar pajūris labai įvairus; vienu primena "white cliffs of Dover", kitur prancūzų Riviera. Pakeliui aplankėme Jono (Juan Peron) statytą atostogų miestelį. Nacių stiliaus namai, moderni kopytėlė, gražus-ramus, pajūris, — viskas už labai menką kainą išnuojama mažai uždirbantiesiems vasaros poilsui.

Vakare, kaip pridera pavyzdiniam turistui, kuklia suma parėmiau Republica Argentina Mar del Platos Casino. Viena galiu pastebėti, — argentiniečiai mėgta valgyti ir lošti. Nors restoranų daug ir Casino labai erdvas, bet vienu ir kitu reikėjo eilėje stovėti.

Lapkričio 3 d. Kėlėmės anksti. Kelionė ilga. Gerai kad pusseserės vyras daktaras ir pripratęs nemigo nakčių (aš, tai tik berašydamas operas, tiek mažai temiegu), nes vietoj "asado" — virš ugnies kepamo jaučio, būtime mes kur nors groivys nusiritusioje mašinoje pradėję svilti.

Tai gi su mažu poros valandų pavėlavimu atvykome į tą garsų argentiniešką "asado" lietuvių centro sodė ir pradėjome ne valgyti, bet ryti, nes jautis didelės, o vašingumas dar didesnis. Kai europietis atvyksta į Ameriką, atrodo jam, kad žmonės JAV

daug mėsos valgo. Bet net ir tose JAV kelerius metus pagyvenusiam pradėjo akių lėliukės raibti ir plėstis nuo vienas po kito ant stalo atvykstančio jaučio gabalo. Kažkuris didis lietuvis rašytojas rašė apie lietuvių vašingumą, kaip teigiamą jų savybę. Gailla, kad jis buvo menkas keliautojas — būtų pakeitęs savo nuomonę.

Lapkričio 4 d. Vakare visų trijų rečitalis San Martino teatro saleje. Na bet ir laikas koncertui,

Šitai argentiniečių spauda pasišaipė iš jaunavedžių aristotelis, sokratiška ir "platoniška" meilė...

MEDARDAS BAVARSKAS

GIMIMAS

Į blankų, šešėliuotą šio gyvenimo peizažą Nupuola vienas naujas saulės spindulys — Nauja siela pasiusta čia: negražų ji pakais į gražų. Ji išsklaidys šešėlius ir purviną peizažą nuvalys.

Dar prieš ateinant, jai buvo pažadėta. Kad čia ji ras tą vieną, kurs nuolatos su ja stovės. Klaidoj, ar tiesoje, dienų rūšioj, dienų saulėtoj Jis nuolatos bus netoli naujai atėjusios širdies.

Tik nežinau, kodėl taip daug matau aš čia pavargusių, Kur atsiremt neranda artimo peties. Taip daug nuėna su sveikais, vienu vienus palikę sergančius. Ir pažadėto ten žmogus neranda juodoj minutėj nevilties.

Liūdnom akim stebiu aš tik ką gimusį kūdikį. Jam reikia vieno, vieno tik asmens tą purviną gyvenimo peizažą nuvalyti

Pirma, kol mes vargų ir vienumos užgrūdinti, Jo nepakeičt, turėsim jį palikt.

PERGALE

Nužemintas, išgėdintas ir daugelio paniekintas Prieš pikta veidą likimo pergalės vėl stoviu aš. Kad neišdrįsčiau stengtis, nei mylėti, Kad leisčiau pasroviui save aš nešt,

Kad nesvajotiau apie prarastąjį rojų. Kad nepajęčiau vargti, nei kentėt, Nei pakartot, ką nuolatos kartoju. Išskodamas beverčiam gyvenime vertės.

Bet kas likimo pergalė? Ne pirmą kartą Matau aš tamsų veidą jos. Ne pirmą kartą širdis manoji verkia.

Vis nenustodama drąsos Tikėti, kad gyvenit verta. Kol pergalėje plakti ji sustos...

Dearborn Heights, 1968.

— pusę dešimtos pradžia (su mažu pavėlavimu prasidėjo dešimtą valandą). Kuo toliau į pietus, tuo daugiau gyvenimas stumiasi į naktį. Gerai, kad netrukus pakryps kelionė vėl į šiaurę, kitaip išlystų akys per pakaušį, o pilvas užstotų bet kokį žemės vaizdą — gyvenit ir nematai žemės, kurią mini savo kojomis.

Lapkričio 5 d. Dienos metu pavaikštinėjome po miesto centrą: San Martino aikštė, ružavieji (ne baltieji) rūmai, kur nuo balkono Peronas kalbėdavo į tautą, karo ministerijos rūmai — visi pastatai dar su neužlopytomis kulku skylėmis nuo Peronų nuvertusios revoliucijos laiku.

Vakare jaunimo ansamblio "Atžalynas" šoko, dainavo, net

mus šokdino, apdovanojo, bet mums viso to neužteko. Nuvykome dar į garsiąją miesto dalį — Boca, kur karnavalas vyksta per išitus metus, kur žmonės šoka, dainuoja tarpe stalu, ant stalų išlystų akys per pakaušį, o pilvas užstotų bet kokį žemės vaizdą — gyvenit ir nematai žemės, kurią mini savo kojomis.

Lapkričio 6 d. Atsiveikštinėjimas. Kad nebūtų per graudu, pusseserės vyras papasakojo tikrą ar netikrą atsitikimą.

"Kai Johann Strauss atvyko į New Yorką, amerikiečiai, norėdami nustebinti garsųjį kompozitorių, suorganizavo tokį didelį orkestrą, kad visi orkestrantai ne-

(Nukelta 1 4 psl.)

Viena kelionės akimirka Argentinoje, kada aktorius Leonas Barauskas (dešinėje) "perėmė" ir kapelioną pareigas...

Nė velnio nebijau

K. Apaščia

Mykolas Mašalas diktatoriškai tvirtu žing snū zengė iš lietuviško bankelio ir, stumtelėjęs paskui save duris, jau gatvėje, riktelėjo:
 — Papūskitel! Dabar aš nė velnio nebijau!
 — Mikuti, tik ne taip garsiai. Dar kas pamanyš, kad tu išgėręs ar kvanktelėjęs, — sudraudė jį žmona.
 — Zuziuk, kas turtingas, tas ir išmintingas. Galiu švilpt, rėkt ar trepsėt tarantela, kas man ką? Kas padavyš?
 — Žmona šyptelėjo ir įsikibo parankėn vyro, kuris šiandien prasimušė iki 75.000 dolerių vertybės. Tokiosna aukštybėsna pakilta. Taip, dar iš vakaro viską apskaičiavo ir susumavo: santauų knygutėje bus lygiai 35.000, namo ir sklypo vertė taip pat pakilusį ligi 35.000, dar šiek tiek sutauptama darbovietėje, dar bus Krišmės bonus...

— Šiam momentui atžymėti, Mikuti, gal užbėgtume į buėrne? Gal nusižiūrėtume jau naują kalakutę pietums, a? Prisimenu, turime bordo vyno lašiuką, užsilikusių nuo anų metų tavo vardinū. Skaičiau kažkur: prie kalakutienos labai tiktų.
 — Zuziuk, mano žvirbliuk, pagalvoki: kad išgelbėtume bordo lašiuką, tu kurstai pirkti visą kalakutę. O juk mūs šaldytuve, mačiau, vištienos kakliukų, nugarėlių ir kitokių atraižų gerokas pūndelis. Tegu šiandien bus vištienos pietūs. Ir bordo sulikviduosma.
 — Gera mintis. Tad traukime namučių.
 — Ką? Pėstėle? Krypt - pakrypt, kaip šlapl ančiukai? — nustebo vyras. — Kai šitokia proga, kai šitoks įvykis? O, žvirbliuk, ne ir ne. Šoksma autobusna. Parvažiuosma. Zuziuk, taip, aš tau pus, bet kai reikia aš — ne titnagas.

Ir kai juodu atsirado namuose, ponija Zuzana skubiai atidarė šaldytuvą, kur beveik primirštos kerčioje gulėjo vištienos atraižus. Ėmė jas plauti, skusti ir doroti. Tuo tarpu jis

pats, patogia susileidęs į sofa, sklaidė laikraščius.
 — Mikuti, kas nauja? Kas įdomu lietuviš kam pasaulį? — iš virtuvės šnekino Zuziukas.
 — Nagi vėl posėdžiai ir pasitarimai, susirinkimai ir pranešimai, pagerbtuvės ir išgertuvės. Et, matai, vis tos pačios kruopų kruoputės.
 — Ar žvilgterėjai kronikon? Gal kas apie mus?
 — Ja, va kokia didi žinia: pas Šalaviejus nusisparė katinas, tai draugai ir bičiuliai telefonais cirpina. Matai, visi užuojautas reiškia. O aš, mielas Zuziuk, pasakysiu štai ką: man jo didenybė katinas, tegu jįsai būtu ir karališkos Siamo giminės, tėra tik smirdžius paskutinės rūšies. Ir apie tokius rašyk tu man dar į laikraščius...
 — Mikuti, tik tujen nesijaudinki.
 — Ja, apie kates ir šunis tuojau parašys, bet kai žmogus per nuosavą prakaitą prasimuša iki 75.000, tai ar žodis, nors žodelis? Kur mūs redaktorai, žurnalistai, korespondentai? Kur jie, o kur jie?
 — Gal parašys tada, kai pasieksime 100.000. Juk kiekos čia bestinga?
 — Pasieksma. Zuze, mielas žvirbliuk, sakau: pasieksma. Jeigu abu vis dirbsma. Jeigu abu susispausma — ir pasieksma. 100.000 bus.
 — Mikuti, sustoki, jįsai ateina. Tikrai pas mus. Tuojau bus prie durų.
 — Kas jįs? Kas ateina?
 — Algis Sakalas. Tasai iš fondo. Ar įsileisti? Ką jam sakyti?
 — Jįsai? Ir vėl rinkliavos. Pasiutimas. Ir nuosavuos namuos nebėr ramybės... Zuze, aš bėgu į rūšį. O jam sakyk, kad vyro nėra namie. Gal kur pas kaimynus kozyriais lošia. Ir kuo skubiausiai atsikrapyki nuo jo...
 — Sulig tās žodžiais ponas Mašalas dir-dar ir nudažėjo laiptais į rūšį. Pasislėpti nuo to,

katras iš fondo. O žmona šyptelėjo ir tarė pati sau: štai man drąsuolis tas, kurs tarės nė velnio nebijaus...
 Algis Sakalas jau stovėjo prie durų ir spaudė skambutį.
 — Labas, labutis, ponija. Ar galėčiau sugaišinti jus vieną minutėlę — durims prasi-vėrus, tarė jis.
 — Prašau. Žinoma. Bet koksai gi reikalas?
 — Ne reikalas, o, sakytai, pareiga. Šventa pareiga, — aiškino tas iš švarko kišenės išsitraukdamas sąrašus. — Pirmiausia, ar ponas Mašalas namie?
 — Deja, vyro nėra namie. Sakėsi bėgas kažkur kozyriais supliekti. Grįšias tik po vidurnaktį.
 — Ką ponija sakote? Argi jau ir ponas Mašalas kortomis lošia? Nepatikimas dalykas. Nuo amžių amžinųjų jįsai kortų nepažinojo. Atsimenu, jis dažnai sakydavo: visus kortožnikus saudaudyti, ir nebus nei grieko, nei nieko. Tai kaipgi dabar jis pats? Ne, o nei!
 — A, į senatvę vyrai — šimtas vėjų. Kas juos besupras? — narpliojosi ponija.
 — Atleiskite, poniate, man lyg ir nepatogu ginti savasis luomas, betgi pripažinta, kuo vyras senyn, tuo jis geryn, pastovyn ir geryn.
 — Taip tai taip, bet kur išimtyš?
 — Kas be ko, — pritarė Sakalas. — Ar leisite man, poniate, surūkyti cigaretę? Norėčiau kiek atsikvėpti.
 — Prašau, kaipgis. O gal tamstai kavos puoduką? Nors, žinote, kiek užtruks.
 — Labai mėlai, ponija. Mano dalia: iš gatvės į gatvę, iš namo į namą. Ir taip nuo pat ryto.
 Netrukus ponija Zuzana atskubėjo su kvapia, braziliška kava. Su cukrumi ir grietinėle. Ir su stikliukais saldžios šermukšninės. Nes pagalvojo: kada kaip kada, tik ne šiandien. Kai šitokia proga — 75.000. Tegu žmogus nurgurs kilnesnį gurgšnį, o apsilaižęs, kitiems ir gerą žodį tars. Apie vizitą pas ponus Mašalus.
 O tuo metu rūšyje, po saliono grindimis, Mykolas Mašalas sklaidė senus žurnalus ir siurbčiojo alų. Ir vis viena ausimi klausėsi, kas tenai, kas viršuje? Ir piktinosi: "Kiba pats ne-labasis jį čionai atvedė? Ir ta mana Zuzė, Zuzana, kad ja kur paraliai Dar gaisinasi su-

juo, dar jam kavą ir šermukšninę pilstot. O aš jam atidaryčiau duris ir pasakytai: ponuli, esi nekviestas, tad marš lauk! — ir su šiuo žodžiu jis mostelėjo ranką, užklidė alaus bonka, ta pampt-klekšt nuo staliuko ir pokšt-patriokšt ant cementinių grindų, kaip grana-ta. Klanas, putas ir stiklo šukės...
 — O kas tenai, rūšyje? Koks ten triukšmas? Ar girdejote: evangelėjo stiklai, kažkas pokšt - patriokšt? Kažkas dužo ir sudužo.
 — Ką tamsta sakote? Kas? Kur? Ne, nieko, o ničnieko negirdėjau.
 — Poniate, kaipgi: aiškiai girdeėjau, po mano kojomis, po grindimis. Kažkas išmušė langą. Poniate, sakau, įsibrovėlis ir plėšikas. Bet aš griebisiu ir sutvarkysiu jį — ryžtingai tarė Sakalas ir bėgint pasileido į rūšį.
 — O, ką aš matau! Ponas Mašalas, sveikinu. Na, ir išgąsdinai mane ir net nuosavą žmoną. Žinai, manėm, kad vagis ar plėšikas. Ir štai ką aš regiu: patsai sau alų besturbčiojas. Poniate gi man sakė būsiant kažkur pas kaimynus, būk kozyriais pliekiant...
 — Taip, buvau bešėinas, — žodžius rantijsi Mašalas, — ale apsigalvoju: tiek čia pasenusios spaudos, visokių magaziņu ir katalogų. Tad tariau sau: sutvarkysiu ir nuvesiu parapijon. Ta parduos. Gaus dolerį ar du. Kad ir trupinys, bet visgi savųjų kišenėn.
 — O, kad visi taip galvotų!...
 — Ak, ką čia, kilisma į viršų. Kaip poetai sakytu: kilisma į dausaš, — ėmė raginti Mašalas, šlepsėdamas pasiliejusio alaus klane. Salionėje vyrai susėdo prie staliuko.
 — Vyrai, išlenkite mažiukus. Mana gamba, — pasigyrė ponija Zuzana.
 — O, koks skanumėlis! Eleksyras! — paragavęs šuktelėjo Sakalas. Deja, aš ne išgert atėjau.
 — Tai ko? Ir dar šiočia dieną? — nustebo abu Mašalai.
 — Nemašonu pasisakyti — aukas renku. Aukas Didžiam Fondui, kurio siekiai ir užmojai...
 — O, žinau, žinau. Tujų kilniųjų tikslų gausybė it barankų virtinė: nuo lietuviško žinduko iki trispalvės Gedimino bokšte. Niekam aš neatsakiau. Duosiu ir tamstai pilną dolerį. Bet man svarbu štai kas: kad būtų spaudoje, kad būtų viešai. Pikta, kai davei, o po to nei riukt, nei kriukt.

— Spaudoje, žinoma, bus, ale labai ilgas sarašas. Va, vien tik iš jūsų gatvės: Petrulionis ir Zabulionis, Pinkus ir Zinkus, Putrimas ir Butrimas...
 — Ša, sustoki. Kiti kaip kiti, o kiek gi iš tiesų tas Butrimas davė?
 — Davė penkinę. Ir iškart. Be derybų. Didelis aciū jam.
 — Tik tiek? Tik penkinę? Tik tiek teisėta iš to Butrimo, kurio pati kaip žirafa, o jįsai — toks cyplys, tikras perkūno oželis. O kai liežuviu pamakaluot, tai smarkiau negu Ciceronas ar Šeduvos malūnas.
 — Mikuti!
 — Zuziuk, dababar aš kalbu! Ir mano nuosprendis štai koks: šimta kartą daugiau! Ponas Sakale, tuojau žymėkis: iš ponų Zuzanos ir Mykolo Mašalų 500 dolerių. Tuojau pat išrašau čekį.
 — Mikuti!
 — Žvirblituk, šarap!
 — Sveikintu ir aciū. Šimtas aciū! Pasakysiu, kad duris klebenu jau visas pusmetis. Tiesai, žmonės duoda daugiau ar mažiau, bet toki dūdžio laimikis — man pats pirmutinis. Pasakysiu — rekordinis. Tad dar kartą aciū. Suprantama, tamstų dosnumas bus atžymėtas garbės diplomu. Tamstų nuotraukos bus spaudoje pirmuosiuose puslapiuose. Tu aš būtinai pasirūpinsiu, — dėkingai šnekėjo Sakalas, tasai iš Fondo.
 O vėliau, kai juodu likosi vieni namie, ponija iškart prašneko:
 — Mikuti, kodėl tiek daug davei? Juk ir 100 būt užteke.
 — Mielas Zuzink, apsisvarsčiau, kad, pakilus aukštesnėn pakopon, nebėdėra smulkintis ir tik šapus barstyti. Todėl daviau ir drebtelėjau. Kad būtų žymė ir pavyzdys.
 — Įdomu, ką dabar tas Butrimas pasakys?
 — Brangute, tu žinai: aš jam visados būvau peržiūvusi naginė, šiaudinis lietuvis ir akmens širdis. Dabar ir jįsai prikaš liežuvi. Gal atsiprašys. Taip, žinau, jaso penkinė — gerai, ale šimtinė — daug geriau. O penkiašimtinė — kaip mudvieju — jau garbė ir šlovė.
 — Mikuti, šiandien mudvieju diena. Vištiena jau paruosta. Ir bordo lašiukas.
 — O nuo rytdienos seksma spaudą. Pamatysma — bus ir apie mus. Zuziuk, sakau: dabar aš nė lietuviško velnio nebijau!

NEGRAŽINTOS SKOLOS IR NEISPIRKTI VEKSELIAI

ST. DIRMANTAS

"Draugo" 1968.VIII.31 Kertinėje parastėje redakcijos bendra darbas b.k. palietė įdomią ir svarbią temą: susirūpinta šių metų mūsų knygų ir rimtų spausdinių derlium. Naudojosi proga išskirti kai kuriuos klausimus. Tikrai, rašymas ir išleidimas istorinėmis temomis knygų yra nelengvas. Sunku tokį veikalą parašyti, o parašius dar sunkiau išleisti. Autorius, idėjas daug laiko ir lėšų, praranda norą rašyti, kurti. Štai tinkamas pavyzdys: Minint 1863 m. sukilimo 100 metų sukaktį, istorikas dr. K. Jurgėla paruošė tuo reikalu plačios apimties studijinį veikalą (apie 1000 psl. apimties), kuris jau kelinti metai guli rankraštyje. Aišku, kad jo aktualumas mažėja ir padidės gal tik 2013 ar 2063 metais.

Daug lengviau lenkui ar šiaip jau istorikui rašyti ir surinkti medžiagą mūsų istorijos klausimais, sutelktą Lenkijoje ar Vakarų Europos archyvuose, bibliotekose, muziejuose, kaip Amerikoje gyvenančiam lietuviui rašyti apie Lietuvos praeitį. Taigi nenuostabu, kad eilė labai svarbių mūsų praeities momentų dar nesu-silaikę reikiamų aprašymų.

Tačiau vis dėlto mums rūpi-mos istorinės literatūros yra ir JAV-bėse: Philadelphiaje, Washingtone, New Yorke, Bostone ir Chicagoje. Daug ko randama ir lenkų bibliotekose, mūsų vie-nuolynuose. Šis tas yra Tėvų marijonų, jėzuitų bibliotekose ir ypač Sv. Kazimiero vienuolyno lituanistinėje bibliotekoje. Apsi-gyvenęs Marquette Parko (Chica-goje) kolonijoje pasiryžau šia bi-blioteka intensyviau pasinaudo-ti. Paskirtu laiku tris kartus nu-ėjau, tačiau toliau priėmimo kambario nepatekau. Po ilgesnio laukimo buvau užklaustas "kokia knyga man reikalinga". Ta-čiau bendro bibliotekos vaizdo, katalogo ir nė vienos knygos ne-pamačiau. Tiesa, yra kiek pas-laugesnių privačių lituanistinių bibliotekų savininkų, bet per daž-nai nesinori jų trukdyti. Gerai galima naudotis univer-siteto lituanistinė biblioteka Phi-ladelphijoje. Anais metais, pade-dant ten dirbančiam dr. V. Ma-ciuinui, Liet. profesorų dr-ja iš-

leido tos bibliotekos liet. knygų katalogą. Deja, ne per daug kas juo susidomėjo. Taigi tenka tik-rai džiaugtis, kai "Drauge" pra-dėjo rodytis rašiniai lituanistikos lobių koncentracijos reikalu. Gal kai kas bus padaryta, kai turime nemažą švietimo institucijų ir fondų.

Laisvės kovų istorija baigiama ruošti

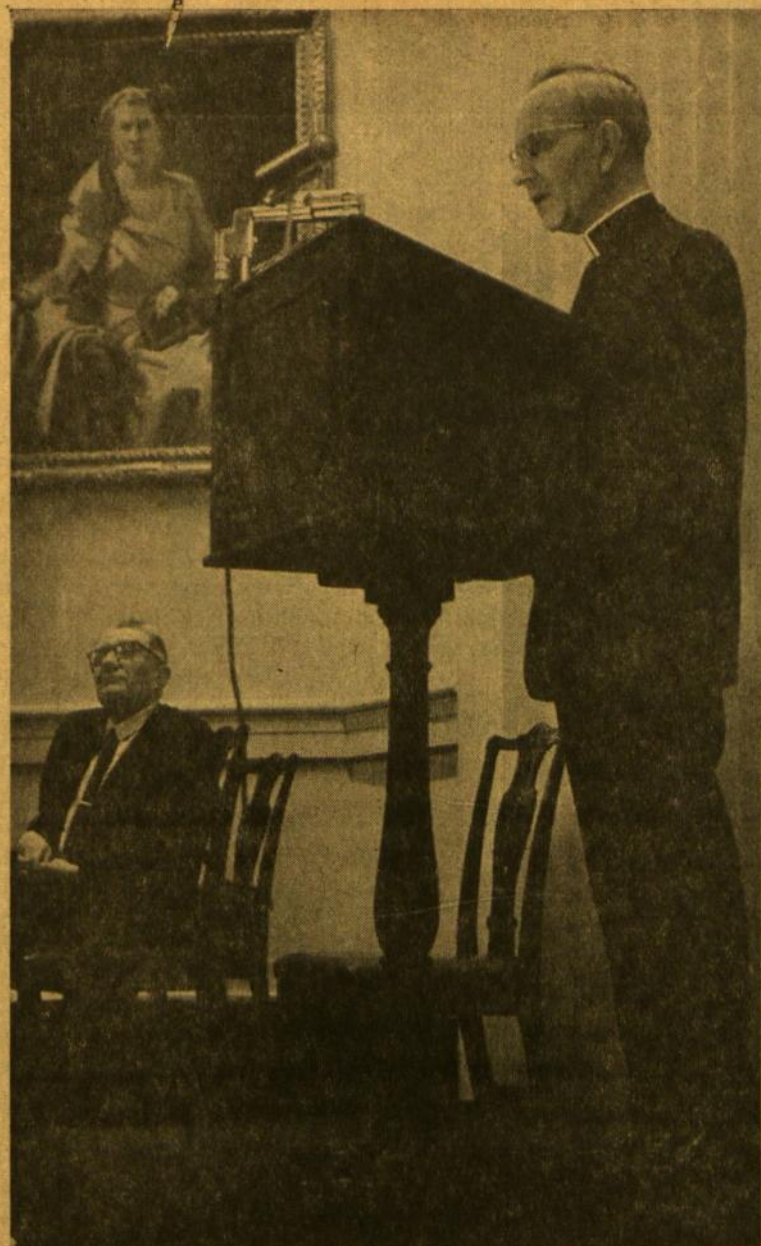
Tokiu ar kitoku pavadinimu knyga apie Vasario 16 d. akto įgyvendinimą Lietuvos žemėje ginklo jėga 1919-1923 m. buvo pradėta rašyti Lietuvoje, renkant jai medžiagą. Deja, staigi okupa-cija darbą nutraukė. Medžiaga arba žuvo, arba okupantų po de-vyniais užraktais laikoma. Išei-vijoje neturime nei dokumentų, nei tuo reikalu kitokios literatū-ros. Tiesa, yra kiek išbarstytų ra-šinių karinėje spaudoje. Lietuvių veteranų s-ga tuo reikalu renka medžiagą, specialistai rašo. Rei-kia manyti, kad šio veikalio I to-mas galės pasirodyti ateinančiais 1969 metais, minint faktiškai mūsų kariuomenės kūrimosi pus šimtį.

Gražus inžinierių užsimojimas

1945 m. tremtiniai inžinieriai sukūrė savo Sąjungą — LIS. De-šimtmetį atžymėjo 1955m. išleis-tu Inžinierių metraščiu. Vėl ke-lių metų tyła. Bet štai, praėju-sią vasarą paštininkas atneša Metraščių. Lyg iš ano pasaulio. Viršelyje: "I tomas IV dalis". Nejaugi esu praziopsojęs pirmą-sias tris dalis? Yra ir netikslumų. Priešiau pastabų ar ne 17 psl. mašinarščio. Ne spaudai — tik kad kitos metraščio dalys būtų tobulesnės.

Universiteto monografija

Ją paruošti tikrai kiek vėlokai sugalvota. Ach, visur mes vėluo-jame: pavėlavome valstybę su-kurti, prisams padėti, savo kal-bą tobulinti, okupacijoms pasi-ruošti. Istorijoje pradėjome gin-tis tik tada, kai du trečdaliai že-mių buvo priešui užleista, kai Lietuvos širdis Vilnius buvo len-kuo gimnazistams atiduotas. Ta-čiau rašyti gal nėra per vėlai. A.A. prof. S. Kolupaila man ra-

Tėvas Leonardas Andriekus kalba New Yorke poetų klube apie lie-tuvių poeziją. Toliau sėdi vakarui pirmininkavęs prof. Charles Angoff. Parašęs ne vieną įvadą lietuvių grožinės literatūros knygoms. Išver-sioms į anglų kalbą. Nuotr. V. Maželio

šė. "Neskubėkite. Dar ne laikas. Dar kai kuriuos klausimus nega-lime atidengti. Suskubsime 1972 m., kai minėsime u-to 50 m. su-kaktį". Nesutikau ilgai delsti. Bet štai, netekome to paties Ko-lupailos, paskutinio rektoriaus J. Gravrogko, trijų brolių Biržiškų, pirmūno Šimoliūno, Ciurlio, Gab-rio, dekanų Jakovicko, Jurskio ir daugelio senesnių ir jaunesnių kolegų.

Nežiūrint to, medžiaga baigia-ma ruošti ir jau pradėta reda-guoti. Šiems metams, atrodo, tik tiek ir tebuvo žadėta. Talka re-dakcijai atsiminimais ar knygo-mis teberaikalinga. Reikia dirb-ti, kad nepadarytume gėdos mū-sų jaunojo ir trumpaamžio uni-versiteto monografijos tomui iš-rikiuoti knygų šventyklų lenty-nose greta kitų tautų laiminges-nių universitetų.

Dėl "Tautos Praeities"

Džiugu, kad kai kas pasigen-da šio žurnalo. Jo uždelsimas ir man labai skaudus. Mano raši-nys apie I pas. karo veiksmus lie-tuvių gyvenamose žemėse buvo taikytas 1964-5 metams. Lietu-vių istorijos dr-jos vardu už pa-vėlavimą atsiprašau. Knyga ne-trukus pasirodys. Vekselis bus ap-mokėtas ir dargi su procentais. Kai I tomas buvo 656 psulapių, antrasis storesnis — apie 840 psl. Tačiau sudvigubintos knygos tur-rinys nebus taikomas tada dar nepaminėtiems 1918-1968 me-tams. 9-tos knygos tematika kiek priartės prie 1919-1920 m. kari-nių įvykių.

Jeigu visuomenė mūsų istori-niais leidiniais domėtusi daugiau, paruošimo darbas būtų lengves-nis. Ir "Tautos Praeitis" dažniau lankytusi. Iš mūsų istorikų lau-kiama daugiau istorinių studijų ruošiamai 9-ai knygai. Reikia paramos, aukų. Red. pastaba: Straipsnis kiek sutrumpintas.

VACYS CONSTRUCTION CO.
REZIDENCINIAI, KOMERCINIAI, MEDICINOS IR KITOKI PASTATAI
2457 West 69th Street
Tel. HE 4-7482

KOMUNIZMAS IR TAUTYBIŲ KRYŽIAVIMASIS BALTIJOS VALSTYBĖSE

(Atkelta iš 2 dsl.)

Europa tautybių problema bā-dė išspręsti, garantuojant etni-nių grupių teises. Po II Pasauli-nio karo Jungt. Tautos šią pro-gramą rėmė Afrikoje, bet ne Euro-poje. Pasitenkinta bendra tei-sių deklaracija. Ar tai yra pakan-kama atskirų tautų tiesių garan-tija? Nacionalizmo savoka gali būti įvairiai aptarta, bet šiame kongrese, jo programoje naciona-lizmo savoka apima priklausymą tam tikrai grupei ir pasisavinimą tam tikro kultūrinio paveldėji-mo. Čia nacionalizmas nereiškia šovinizmo ar imperializmo.

Keldami taures sako "Dubček"

V. Trumpa suminėjo, kad estų studentai, keldami taures, sako ne "Sveikas", o "Dubček". Nega-lima sakyti, kad Čekoslovakijos i-vykiai neturėjo žymesnės įtakos už geležinės uždangos. Stalinas buvo didžiausias melagis. Jis ir ru-sų nacionalizmą vadino patriotiz-mu.

Sprogdinanti tautinio laisvėjimo idėja

Dr. S. Vardys, kuris labai su-maniai vadovavo diskusijų posė-džiui, pažymėjo, kad nacionaliz-mas ir socializmas gali jungtis. Sovietijoje nacionalistinės ir libe-

DEKORAVIMAS IS VIDAUS IR IS LAUKO

Kilimai ir apmušti baldai valomi. Kreiptis į: J. RUDIS — Tel. Cliffside 4-1050

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automo-bilo pas

FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

MOVING
Apraustas perkraustymas
Ivairių atstumų.

A. VILIMAS
823 WEST 34th PLACE
Telef. — FRontier 6-1882

ralistinės tendencijos gali jungtis ir tai sprogdinų centrinę diktatū-rą, kas nešų naujų perspektyvų ir Baltijos valstybėms.

Kun. Trepša apgailestavo, kad suvažiavimas daugiau problemų iškėlė negu gali išspręsti. Nerei-čia baidytis sveikai suprasto na-cionalizmo.

Sprendimai ateina iš Maskvos

Dr. J. Balys reiškė nuomonę, kad buvo gausu abstrakčių disku-sijų, bet mažiau konkrečių išva-dų ir pasiūlymų. Pirminė faktą, kaip lietuviui priešinosi žibalo perdūrimo imonės įsteigimui Jur-barke, nes tai užterštų vandenį. Tačiau rusų pareigūnai ta krypti-mi varo propagandą ir valykla-bus. Sprendimai daromi Maskvo-je. Sniečkus išlieka viršūnėje, siekdamas savo asmeniškų tiks-lų. Rusų kalbos žinojimas visų SSSR respublikų pareigūnams y-ra privalomas. Atšauktas įstaty-mas, kuriuo Baltijos kraštų mo-kyklose, kur dėstomoji kalba ru-sų buvo būtinai reikalaujama dė-syti ir vietinę kalbą.

Respublikinėse vyriausybėse vi-ceministeriai būna rusai ir jų yra paskutinis žodis. Mokslo draugi-jos respublikose pasidarė tik Maskvos mokslo draugijų sekcij-os. Pavergtų kraštų mokslo dr-jų žurnalai palaipsniui imami leisti rusų kalba. Respublikinėse muzikos mokyklose naikinamos kompozicijos kalsės. Meno moky-klose Lietuvoje ir kitur daugiau plečiamas pritaikomo meno dė-stymas, kaip kūrybos polėkiai. O-pera "Pilėnai" mūsų muzikų nuo-mone, skamba rusiškais melo-dijomis. Tokia tendencija Soviet-ty kūryboje.

Rašytojų suvažiavime buvo už akcentuota, kad nėra Sovietų Lie-tuvos, Sovietų Latvijos ir t. t. li-teratūros. Yra tik Sovietų litera-tūra.

Faktai rodo, kad už geležinės uždangos padėtis blogėja ir paki-timą gali atnešti tik pasaulinis karas ar katastrofa.

Sovietuose vedybose gali būti šeimai parinkta vyro ar moters pavardė. Dažnia rusai, vesdami lietuvę, parenka šeimai lietuviškas pavardes ir rusas pareigūnas Lie-tuvoje lieka su lietuviška pavarde.

Sovietų statistikos

Prof. Dzelzitis atkreipė dėme-sį, kad negalima pasitikėti Soviet-ty statistikomis. Jas reikia pa-tikrinti, lyginant su kitais šalti-niais. Pvz. 6 mil. JAV ūkininkų daugiau pagamina negu 50 mil. rusų kolchozinkų ir dėl viso to Chruščiovo polėkis "pralenk-ti Ameriką" nuėjo niekais.

Prof. J. Penikis reiškė nuomo-nę, kad nėra esminių skirtumų Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje. Skirtu-mas tik laipsnyje. Latvijoje skir-tingos demografinės sąlygos, jos labiau nepalankios latviams ne-gu lietuviams ir estams. Latvijoje prieš dešimtmetį Berklavs siekė, kad sprendimai daugiau pareitų nuo pačios Latvijos, kad Latvijos kompartijoje dar didesnis procen-tas būtų latvių, ir buvo sudraus-tas.

Dr. Remeikis priminė, kad pra-vesti darbo jėgų šaltinių tyri-

MUZIKINĖS KELIONES UŽRAŠAI

(Atkelta iš 3 psl.)

bepajėgė jo matyti bei sekti jo dirigavimo lazdeles. Tada jie pa-statė prieš atskiras orkestro grupes po dirigentą ir, iššovus pa-trankai, visi pradėjo kartu diri-guoti "An der schoenen blauen Donau" valsą.

Dvimotris jet prop lėktuvas pakilo. Tarpe lengvų, baltų de-besėlių sunkus, rudas kaip syru-pas Rio del Plata upės žiočių vanduo. Argentiniečiai jį vadina liūto spalvos vandeniu, mums jis atrodė paprastai dumblinas. Ciao Argentina!

(Bus daugiau)

mai fabrikuose; susekta, kad eilė-je naujų fabriky provincijoje la-bai mažas procentas darbininkų buvo iš kitų respublikų, o Vilniu-je naujas fabrikas turi 40 proc. darbininkų iš kitų respublikų. Dėl to ir Latvijoje, kuri daugiau industrializuota, turi didesnį Ry-gos miestą, stipriau auga įvežtas rusų elementas.

Kas tik turi gerą skonį,
viską perka pas Lieponį!

LIEUVIŲ PREKYBOS NAMAI FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 S. Western. PR 8-5875

Vedėjas J. LIEPONIS

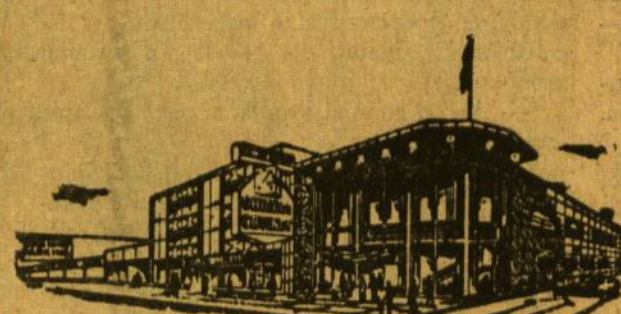
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 val. iki 6 val. vakaro SEKMADIENIAIS ATDARA NUO 12 IKI 5 POPIET.

Kurkite geresnę ateitį

Išjunkite į CHICAGO TAUPYMO BENDROVĖS Taupytojų Praturtėjimo Planą! Pasirinkit Jums tinkamiausią Mėnesinį Taupytojų Praturtėjimo planą iš žemiau nurodytos lentelės sudarytos pa-gal dabar taupymo knygelėse mokamus 4 3/4%. Pradėkite taupyti dabar geresnei savo atečiai.

ŠTAI MĖNESINĖ TAUPYMO LENTELĖ:

MĖNESINĖS SĄTAUPOS	MĖNESINĖ TAUPYTOJŲ PRATURTĖJIMO LENTELĖ																			
	2 YRS.	4 YRS.	6 YRS.	8 YRS.	10 YRS.	12 YRS.	14 YRS.	16 YRS.	18 YRS.	20 YRS.										
\$10.00	\$252.13	\$524.08	\$833.30	\$1,167.46	\$1,534.51	\$1,937.70	\$2,380.57	\$2,867.04	\$3,401.40	\$3,988.36										
20.00	504.26	1,058.16	1,666.59	2,334.91	3,069.02	3,875.39	4,761.14	5,734.08	6,802.80	7,976.72										
30.00	756.39	1,587.25	2,499.89	3,502.37	4,603.53	5,813.09	7,141.71	8,601.12	10,204.20	11,965.08										
40.00	1,008.53	2,116.33	3,333.18	4,669.82	6,138.04	7,750.78	9,522.28	11,468.16	13,605.60	15,933.43										
50.00	1,260.66	2,645.41	4,166.48	5,837.28	7,672.55	9,688.48	11,902.85	14,335.21	17,007.00	19,941.79										
60.00	1,512.79	3,174.49	4,999.78	7,004.73	9,207.06	11,626.17	14,263.42	17,202.25	20,408.40	23,930.15										
70.00	1,764.92	3,703.58	5,833.07	8,172.19	10,741.57	13,563.87	16,663.99	20,069.29	23,809.80	27,918.51										
80.00	2,017.05	4,232.66	6,666.37	9,339.65	12,276.08	15,501.56	19,044.56	22,936.33	27,211.19	31,906.87										
90.00	2,269.18	4,761.74	7,499.68	10,507.10	13,810.59	17,439.26	21,425.13	25,803.37	30,612.59	35,895.23										
100.00	2,521.32	5,290.82	8,332.96	11,674.56	15,345.09	19,376.95	23,805.70	28,670.41	34,013.09	39,838.59										

TURTAS SIEKIA VIRŠ \$90,000,000.00 JOHN PAKEL, President

5 1/4% Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūk-santiniėmis. Mažiausiai turi būti \$8000. Pelnas mokamas kas šeši mėnesiai.

4 3/4% Ant visų knygelių sąskaitų

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organiz'n meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our spec'l money order checks. No service charge to members
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.
6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS:
Pirmad. 12:00 P.M. - 8:00 P.M. Ketvirtad. 9:00 A.M. - 8:00 P.M.
Antrad. 9:00 A.M. - 4:00 P.M. Penktad. 9:00 A.M. - 8:00 P.M.
Trečiad. Uždyta visa d. Šeštad. 9:00 A.M. - 12:30 P.M.

Iš Lietuvos Fronto Bičiulių Los Angeles surengto subatvakario: inž. Žibutė Brinkienė — programos vadovė (kairėje), režisierė Dalila Mackialienė, pianistė Raimonda Apeikytė, prof. Raphael Sealey, poetas Danguolė Sadūnaitė — Sealey, solistas Antanas Pavasaris, rašytoja Alė Rūta ir rašytojas Jurgis Glianda.

SUBATVAKARIS, TAPĖS MENO SVENTE

Savo kasmetinį tradicinį literatūros vakarą Los Angeles LFB skyrius pravėdė naujoviškai ir išspūdingai. Vakaras įvyko gruodžio 14 d., sutraukęs nemažai intelektualinės publikos. Vakara atidarė skyriaus pirm. inž. A. Kulnys, meno programai vesti pakviestas inž. Žibutė Brinkienė. Ji buvo vakaro pranešėja, labai subtiliai pravedama vakaro programą. Nors parengimui reklamoje buvo suteiktas "subatvakario" pavadinimas, parengimas buvo puiki meno šventė, kur literatūra, poezija, daina ir muzika vie nodai varžėsi dėl pirmenybių.

LFB skyrius pirmas visoje Amerikoje pradėjo kviesiti rašytojus iš toliau, nepaisant finansinių nuostolių. Taip ankstesnių metų skyriaus parengimų svečiais buvo rašyt. A. Baronas, poetas J. Aistis. Šį kartą maloniais svečiais buvo Berkeley'apsigyvenę poetė Danguolė Sadūnaitė ir prof. Raphael Sealey. Poetė publikai pristatė rašytoja Alė Rūta, profesorius rašyt. J. Glianda.

Profesorius R. Sealey paskaita literatūros tema buvo neįprastas dalykas parengime, kurio turinyje visad buvo tik kūrybiniai — rašytojo ar poeto — dalykai. Paskaita buvo išklautyta su dideliu auditorijos dėmesiu, nes daugelis tezęs traktavimas buvo naujas,

A. ABALL ROOFING CO.

Istebigta prieš 49 metus
Dengiamo visų rūšių stogus. Taisome arba dedame naujus kaminius. Rimas, nutaikymo visų vamzdžių. Dažome ir lauko. Taisome mūrą "tuck-pointing". Pilnai apsidrausė. Visas darbas garantuotas.

LA 1-6047 arba PO 2-8778

Apskaičiavimai nemokami.
Skambinkite bet kurio laiku

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

COSMOS EXPRESS
MARQUETTE GIFT PARCEL SERVICE
2608 69th St. Tel. WA 3-2781
3501 69th St. Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St. Tel. 234-4529

Lietuvių bendrovė turinti teisę siuntinius siųsti savo vardu iš Chicago tiesiai į Lietuvą.

Didelė pasirinkimas įvairių medžiagų, bei nepačių ir kitų prekių. Priimami doleriniai dovanų užsakymai.

E. ir V. Zukauska.

LEO'S SINCLAIR SERVICE

LEONAS FRANKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos
Tune-up ir Motory Remontas
5759 So. Western Ave.
Kampas 58th Street
Telefonas — Prospect 8-9533

BANGA

TV, Radio, Stereo, Spalvotom televizijom antenos. Pard. ir taisymas.
2649 W. 63rd St. Tel. 434-0421
Vakarais skambinti WA 5-3607
P. Rudėnas K. Šimulis

MOVING

SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli miesto leidimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67th Place WA 5-8063

JURGIS GLIAUDA

pagaulus ir gilus. Ši prof. R. Sealey paskaita bus atspausdinta "Lietuvių Dienų" žurnale. Prelegentas palietė vertimų sritį, santykių veikalo su kritika. Jis pavaizdavo dažną kritikos vienšališkumą, neišsamumą, net paviršutiniškumą. Taip, prelegento nuomone, V. Krėvės veikalo "Pagunda" vertimas suvaidino didžiulę pažintinę rolę kitataučių tarpe. Tačiau pats veiklas nėra propagandinis ir tezinis. Veikale pavaizduota žmogaus tragika, atsidūrus jam tam tikrose aplinkybėse. Lygiai plačiai amerikiečių įvertintas J. Gliandos romanas "Namai ant smėlio", kaip gili nacizmo anali-

zė, yra žmogaus psichės vystymosi ir kitėjimo paveikslas nacizmo sąlygose. Autoriui rūpėję pirmiausia žmogus, ne aplinkybės, kurios tą žmogų supusios. Plačioji kritika iškreipė tikrąjį romano herojų — žmogų.

Poetė Danguolė Sadūnaitė paskaitė kelis savo kūrinius. Publika labai šiltai sutiko poetę, išleidusią jau tris savo poezijos rinkinius lietuvių kalba ir vieną anglų kalba. Poetės knygos buvo išpirtos nuo knygos skobnio, kurį paruošė Los Angeles knygnešys V. Prižgintas.

Aktorė Dalilė Mackialienė, prieš savaitę sulaukusi Chicagoje tikrose aplinkybėse. Lygiai plačiai amerikiečių įvertintas J. Gliandos romanas "Namai ant smėlio", kaip gili nacizmo anali-

tonacija ir gyvybiniai reikšmingos Sadūnaitės poezijos pauzės atranka, buvo nepaprasto grožio perteikimas.

Sadūnaitės kūryba yra trapių akimirų fikcija, perkeliama būtinai trapumą į naują sferą, kur staiga įvykiai, daiktai, išgyvenimai sustoja už naujos, elegiškos minorinės skraistės. Iš esmės: Sadūnaitės poezija yra trapaus graudulio poezija. Joje yra daug vilties, noro viltis ir laukti, bet visa tai, dažniausiai, užgesta konflikte su realybe, susitikime su riba, už kurios nebėra vietos iliuzijoms.

Egzistencijos prasmės problematiką Sadūnaitė nuolat veržiasi užtiuoti jautriu dėmesiu buities detalėms. Tačiau ji pati nuolat suvokia, kad tai visad yra tik apgaulus pilnutinio svarstymo

Prof. R. Sealey skaito paskaitą Los Angeles lietuviams.

paviršius, kurio dugne nėra iliuzijos.

Pianistė Raimonda Apeikytė, kaip visad vyriškai-raiščiai ir su akademinio išvalgumu paskambino Beethoveno, Chopino ir Čiurlionio kūrinių. Jaunoji pianistė turi nepaprastą muzikinę atmintį, talentą savaip akcentuoti kūrinių credo, kas yra laidas savitos interpretacijos ir savito kūrinių esmės atskleidimo. Ypatin-gai geras buvo Chopino Scherzo.

Lyrinis tenoras Antanas Pavasaris šiam vakarui turėjo malonią staigmeną. Pasirodė jo įdainavimų plokštelė, kurios visą kiekį, čia pateiktą parduoti, bema-tant publika išpirkto. Dalį plokštelės repertuaro solistas padainavo pačiame parengime. Tai buvo dramatinis B. Budriūno "Sausk-mas" (Alės Rūtos žodžiai), Onos Metrikienės visiškai naujos kom-pozicijos. Arių dalyje Antanas Pavasaris sužibėjo savo aukštu registru, savo ypatingai tobulu pianissimu "Žydės" operos arijoje, savo polėkišku lengvumu arijoje iš "Rigoletto". A. Pavasaris dalyvavo lietuvių parengimuose Washingtone, Chicagoje, Caracas operoje, tačiau losangeliečiai laiko jį savu ir sutinka jo dainavimo talentą ypatingai mielai.

Jo įdainavimų plokštelė "Antanas Pavasaris", be abejo, pasieks ir kitas lietuvių kolonijas, ir visur bus džiugi naujiena muzikos mėgėjų.

MOVING

J. NAUJOKAITIS
Apdraustas perkraustymas
Ilgų metų patyrimas
WA 5-9209 Chicago, Illinois

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av.
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

FOTOGRAFAS ŽAVIOMS NUOTAKOMS

THE Paul STUDIO
home of MODERN photography
Gowns by Martha
PORTRAITS • CANDIDS
3213 S. Morgan St. YArds 7-5858

BALTIC BAKERY

Veikia jau dvi kepyklos, o prie jų ir krautuvės. Kepa įvairių rūšių duoną, pyragus, tortus ir kitus Kepinius ir visų mėgstamą lietuvišką ruginį.

I - KEPYKLA IR KRAUTUVĖ:

4627 S. Hermitage Ave., Chicago, Ill. 60609 — Tel. LA 3-1510
Atdara kasdien nuo 7 val. ryto iki 9 val. vak., šeštad. 8 val. sekmd. nuo 7 val. ryto iki 7 val. vak.

II - KEPYKLA IR KRAUTUVĖ:

2616 West 69th St., Chicago, Ill. 60629 — Tel. 778-7632
Atdara: P'rmad 9 val. ryto iki 8 val. vak.; antrad. treč., kevy. ir pentk. 7 val. ryto iki 8 val. vak., šeštad. 8 val. ryto iki 6 val. vak., sekmd. 8 val. ryto iki 2 val. popiet.

Abiejuose kepyklose primami užsakymai tortams ir kt. kepiniams. Parduoda visokius kepyklos gaminius, o taip pat mėsos ir pieno produktus.
Juozas Ankus, savininkas

Kalėdiniai Siuntiniai

1968 M.

Artėjančių Kalėdų švenčių proga, siūlome tris specialiai sudarytus siuntinius iš tokių dalykų, kurie labiausiai yra reikalingi ir ištikrųjų būtu naudingi Jūsų giminėms.

MIŠRUS KALEDINIS 1968.

Vyriškas arba moteriškas labai geros rūšies megstinis, Itališkas moteriškas arba vyriškas nailoninis lietaipalis, 3/4 jardo vilnonės angliškos vyriškam kostiumui medžiagos, 3 jardi labai gražios moteriškam kostiumui medžiagos, vilnonė sijonui medžiaga, puikūs vyriški nailoniniai marškiniai, arba nailoninė bluskutė, 1 dėžė šokoladinių saldainių, 20 anglškų geriausios rūšies cigarečių.

\$90.00

MOTERIŠKAS KALEDINIS 1968.

Komplektas labai gražų moteriškų nailoninių rūbų, (labai reikalingi ir naudingi ten), 1 gėlėta arba su ornamentais vilnonė skareitė, 3 jardi moteriškam kostiumui cremlene medžiaga, gražus moteriškas megstukas, 3 jardi vilnonės paltui medžiagos, 2 1/2 jardo vilnonės suknelei medžiagos.

\$90.00

MAISTO SIUNTINYS 1968.

1/2 sv. arbatos, 1 sv. kakovos, 6 sv. geriausios rūšies baltų miltų, 3 sv. ryžių, 1/4 sv. pipirų, 1/4 sv. lapelių, 1/2 sv. geriamo šokolado, 1 dėž. nescafes, 3 sv. geriausios rūšies kiaulinių taukų, 1 sv. šokoladinių saldainių.

\$30.00

Taip pat, j bet kurį rūbų siuntinį galima padėti žemiau išvardintus dalykus, kurie visada naudingi ir laukiami Lietuvoje. Vilnonė labai graži skarelė \$4.00. Nailoniniai lietaipaliai \$10.00. Vyrški arba moteriški megstiniai \$12.00. Nailoniniai marškiniai \$7.00. Vyriškos arba moteriškos nailoninės kojinės \$2.00. Labai geras parkeris, firmos "Parker" \$7.00.

ŠVEICARIŠKI LAIKRODŽIAI. \$30.00

Su malonumu primame užsakymus, kuriuos siuntėjas sudaro iš mūsų kainoraščio ir taip pat, persiunčiame Jūsų pačių sudarytus siuntinius. Mūsų sąskaitos duoda Jums teisę gauti Income Tax sumažinimą.

BALTIC STORES, LTD.

(Z. JURAS)

421 Hackney Rd., London, E. 2. England

TELEF. — SHO 8734.

FREE

BATH SCALE

Sios puikios Hollywood svarstyklės yra tikrai praktiška dovana, mielai primama kiekviename name. Dėgto emaliaus ir tikrai puikaus vinilinio viršaus svarstyklės yra įpakautos į kartoninę dėžę. Tai padaro nepaprastai puikią dovana. Tai gali būti ir Jūsų dovana, jei atidarysite \$250 arba didesnę taupymo sąskaitą Union Federal bendrovėje arba padidinsite jau turimą sąskaitą tokiu ar didesne suma. Pasiūlymas įsigalioja nuo gruodžio 16 d. ir baigiasi 1969 m. sausio 11 d. Galime duoti tik vieną dovana vienai sąskaitai. Turint galvoje dovanos dydį ir svorį, niekas negalime dovanos pasiūsti.

HIGHEST RATES IN SAVINGS

5 1/4% **4 3/4%**
per annum per annum

Sešiu ar dvylika mėnesių sertifikatams, mažiausiai \$9,000 arba didesnėje sumoje po tūkstantinę. Dividentai mokami termino pabaigoje. Sertifikatus atnaujiname automatiškai.

Paprastose taupymo sąskaitose laikomiems pinigams mokame 4 3/4%. Prieš mėnesio 10 d. padėtos santaupos gauna nuosimtį nuo mėnesio pradžios. Dividendus išmokame birželio 30 ir gruodžio mėn. 31 dienomis.

OUR 72nd YEAR

"where people make the difference"

UNION FEDERAL SAVINGS

3430 South Halsted | Chicago | Phone 523-2800 Albert J. Aukers, President ASSETS OVER \$32,000,000

Vieno asmens kultūrinis įnašas

Jono Karvelio nuopelnai lietuvių visuomenei

L. AUGSTYS

Jau ne kartą esame spaudoje išskelę privačių asmenų iniciatyvą, kuri yra didelė talkininkė organizuotose mūsų kultūros baruose. Tokių mūsų kultūra besisielojančių asmenų yra ir čia gimusių ir naujai atvykusių lietuvių tarpe. Kartais šitai net verčia stebėtis jų darbu, nes, atrodo, kad ir jie galėtų laikytis be rūpesčių nuošaliai, kaip ir šimtai kitų ir pasiturinčių lietuvių.

Jonas Karvelis yra vienas iš naujųjų ateivių, kuris savo darbu ir savo didesniu ar mažesniu pasisekimu dalijosi su visais lietuvių, leidamas knygas ir lietuviškas plokšteles. Kam teko arčiau su tais reikalais susipažinti, tas puikiai žino, kad tiek plokštelių, tiek knygų leidimas yra ne tik nepelningas, bet dažnu atveju ir nuostolingas. Ir todėl prisimintinas dar ir šiandien dažnai tebekartojamas Jono Karvelio pasakytas sakinytis II-jo Kultūros kongreso metu: "Garantuota kiti man bent 300 knygų pirkėjų, aš išleisiu visas knygas". Nemanykite, kad tie trys šimtai pirkėjų atnešų pelną, bet jie tik sumažintų nuostolius.

Tačiau ir tų trijų šimtų pirkėjų ne visada atsiradavo. Ir jei atsiradavo jų daugiau, tai padėdavo tiems leidiniams, kurie jau pačioje pradžioje žadėjo nuostolius.

Idealistas nuo pat jaunystės

Grįžtant į praeitį, tenka pastebėti, kad J. Karvelis jau daugiau pusšimtį metų yra įsijungęs į kultūrinę tarnybą savo tautai jaunystės, nes kuriantis Liepat jaunystės, nes kuriantis Lietuvos nepriklausomybei stojo savanoriu ir kariuomenėje išbuvo iki 1923 m. Lietuvių kultūriniai reikalai rūpėjo jam nuo pat vaikystės, nes dar 1916 m. pradėjo iš Vilniaus gabenti ir skleisti kaime J. Šlapelio knygynio leidžiamus vadovėlius, kurių tada ypatingai trūko. Vėliau J. Karvelis prisidėjo labai daug prie Spaudos fondo išugdymo, kur, jam atėjus, tebuvo tik pora tarnautojų, o jam išeinant, tarnautojų reikėjo poros šimtų. Garsieji J. Karvelio prekybos namai buvo pradėti su Rinkevičium 1930 m. Vėliau Rinkevičiaus dalį atpirko. Tai buvo pati pirmoji tokia įstaiga. Joje buvo galima gauti įvairių muzikos instrumentų, pradedant lūpine armonikėle ir baigiant vargonais. Turėjo platų knygų skyrių, foto mechanikos, sporto, vitražų ir kt. skyrius. Buvo įsteigęs fabrikėlį, kuris gamino radijo stotis kariuomenei, kurių vertė siekė milijonus. Jei ne karas, būtų įmonė išsivysčiusi į didelį radijo fabriką. Karvelio prekybos namai leidavo lietuviškas plokšteles, panaudodami Rygos, Kopenhagos, Berlyno ir Londono studijas. Muzikinių leidinių planavimo komisijoje buvo ir Kauno konservatorijos direktorius J. Gruodis, radiofono dir. Biliūnas, Valstybės teatro dir. V.

Zadeika ir kt. Leisdamas knygas ir plokšteles, versdamasis sėkminga prekyba, neužmiršo Karvelis ir šalpos darbų ir ne vienam moksleiviui padėjo baigti mokslą — universitetą ar konservatoriją.

Vėl viskas iš naujo

Bet tai praeitis. Ir mums šiandien gal dar įdomiau, kaip J. Karvelis vėl viską pradėjo iš naujo šiose nenormaliose sąlygose, i kurias mes buvome pastatyti visi lygiai. Čia visiem buvo beveik vienodi galimybės, tačiau ne vie-

Jonas Karvelis

noda patirtis, gabumai ir ryžtas. Chicagoje J. Karvelis viską pradėjo iš pradžios. Įsteigęs krautuvelę Chicago Bridgeporte, dirbo kaip ir visi fabrike, o rūpinantis krautuve, teko dirbti net ligi aštuoniolikos valandų per parą. Padėdavo tuo laiku žmona (Teresė Prapuolenytė) ir dešimtmetė dukrelė Diemantė, dabar Grebliūnienė, kuri, kartu su vyru Sauliumi, ir šiandien sėkmingai vadovauja J. Karvelio prekybos namams, 2501 W. 71 St. Chicago, Ill., 60629. Nuolatiniai darbu ir ryžtu vėl J. Karvelio namai, nors dalinai, atsigavo, kartu neparasdami ir pirmą kartą užsimojimo — leisti muzikos kūrinius ir knygas. Ir tai, kaip jau anksčiau minėjome, buvo tikroji auka mūsų kultūrai. Tenka atsiminti, kad ligi šiol jau Amerikoje Karvelis išleido apie 200 įvairių lietuviškų dalykų, knygų, solistų dainų albumų; tarp jų Bičkienės, Vaznelio, Liepos, Jonuškaitės, Citvaro, Dičiūtės, Ma-

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

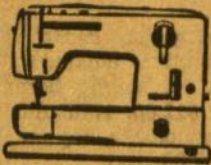

Rankomis išpauštyti paveikslai rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

SIUVIMO Mašinos

- * ELNA
- * BERNINA
- * NECCHI
- * VIKING
- * PFAFF
- * SINGER

šveicariškos, vokiškos, itališkos, japoniškos ir kitų firmų.

Taisome, parduodame ir nuomojame priemonėmis kainomis ir sąlygomis. Darbas greitas ir sąžiningas. Turime dalis, pritaikome pagal skonį kabinėtus. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestuose.

B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

stienės ir kt. Be plokštelių, išleido Putino, A. Barono, A. Giedriaus, Butkienės ir eilės kitų knygų, viso apie trisdešimt pavadinimų. Visi gerai supranta, kad tai negalėjo atnešti didelių pelnų, visa tai išleista be jokių rinkliavų, be aukų prašymų, o dažniausiai dar ir pats Karvelis aukomis rėmė kitų vienokių ar kitokių kultūrinių užsimojimų. Visa tai įneša į bendrą išveiktą kultūrinį aruodą, be jokių organizacinių telkinų, vien tik privačia iniciatyva.

Nenoriu tik sau

Dar prieš kiek laiko J. Karvelis yra pabrėžęs, kad jis visa tai daro, nenorėdamas visko tik sau. Jis noris ką nors gero įnešti ir dovanoti mūsų kultūrai. Ir dabar, nors perleisęs krautuvelę dukrai su žentu, yra užsimojęs išleisti mūsų kūrėjų plokštelių ir šiomis dienomis išleidžia Nagio, Sutemos, Pūkelevičiūtės, Tulauskaitės, Vaičiūnienės, Kairio, Barono, Bradūno ir kitų įskaitytų kūrinių pora plokštelių, gi anksčiau jau yra išleisęs St. Santvaro ir Ant Gustaičio poezijos plokštelių. Taip pat rengiasi vėl išleisti naujų muzikos kūrinių. Savo 1951 m. padarytame teste J. Karvelis nutarė visas savo pragyvenimo liekamas lėšas skirti mūsų kultūrai. Jis šitai ir tebevykdo. O gi ne vienu šimteliu yra parėmęs dar ir Balfa, ir Jaunimo centra, ir Matulaičio namus ir Manylando leidyklai atėjęs į talką. Nors atšventė jau šešiasdešimt septynerių metų sukaktį, bet tebėra stiprus, ir reikia tikėtis, kad dar ir mūsų kultūrinį aruodą įneš ne vieną įnašą, nors jau ir su tuo, ką padarė, pasistatė paminklą. Linkėtina, kad ir antrąjį pusšimtį kultūrinės tarnybos Lietuvai te benešiančiam J. Karveliui nepriūktų ligi šiolinio ryžto ir jėgų. Tegu jo kultūrinis postas, nereikalaujantis jokių pašalinų aukų, stovi dar ilgai mūsų lietuviškame lauke.

• **Malroniui skirtą filmą** vardu "Poetas" pagaminu okupuotos Lietuvos kino mėgėjų draugija.

• **Vytautas Mažiulis**, žinomas lituanistas, veikalo "Prūsų kalbos paminklai" ir kt. studijų autorius, gruodžio 19 d. apgynė dizertaciją ir gavo filologijos mokslo daktaro laipsnį. Šiuo metu kaip docentas dirba Vilniaus universitete. Pažymėtina, kad jis buvo atžymėtas kaip tūkstantasis doktorantas pokario metais.

• **Seinuose**, lenkų okupuotoje Lietuvos dalyje, gruodžio 1 d. buvo suauktas Lietuvių visuomeninės kultūros draugijos (L VKD) penktasis atstovų suvažiavimas. Suvažiavo apie 100 delegatų, kurie atstovavo 1500 draugijos narių. Suvažiavime dalyvavo ir Lenkijos valdžios bei komunistų partijos atstovai. Dr. jos pirmininkas Algirdas Skripkus pranešė apie Seinų ir Suvalkų apskričių gyventojų ekonomi-

nį ir kultūrinį gyvenimą. Diskusijose dalyvavo 26 asmenys. Išrinkta nauja valdyba: pirm. Alg. Skripka, pavad. J. Leončikas, gen. sekretorium Eug. Petruškevičius. Suvažiavimui, kuris vyko Seinų vidurinėje mokykloje, pasibaigus, koncertavo Punkso vidurinės mokyklos mokytojų choras, K. Sidorio vadovaujamas. Pasirodė tos mokyklos mokiniai akordeonistai ir vokalistai.

DĖMESIO!

DOVANŲ SIUNTĖJAMS Į LIETUVĄ IR U.S.S.R.

Mes džiaugiamės galėdami pranešti, kad sparčiai padidėjus klientų skaičiui ir veidmai mums pasisekė pasiekti tokių pagerinimų:

1. Pagreitinti užsakytų dovanų pristatymą.
2. Suprastinti Vnesposyltorg'o užsakymų vykdymo procedūras.
3. Padidinti Vnesposyltorg'o krautuvių ir sandėlių skaičių visoje U.S.S.R.
4. Padidinti visokį prekių pasirinkimą — drabužių, medžiagų, avalynės ir t.t.
5. Sudaryti naują sistemą patvirtinimui, kad užsakymai įvykdyti. Pasek pavyzdžiu tūkstančių mūsų klientų, kurie patyrė, kad dovana per

PODAROGIFTS, INC.

yra geriau negu:

- A. Siuntinio siuntimas iš čia (jokio mūto užsakymams per Podarogifts);
- B. Money order arba banko perlada (negalioja Specialiose Vnesposyltorg'o krautuose);
- C. Jokių kitų primokėjimų (Vnesposyltorg' moka mums komisiją).

Aplankykite mūsų Parodinę Salę
New Yorke.

Siųskite savo užsakymus ar klausymus į

PODAROGIFTS, Inc.

(Vienintelis Dovanų atstovas JAV-se)

220 Park Ave. South (corner 18th Street)
New York, N. Y. 10003
Tel. 212 - 228-9547

arba į prie jo prisijungusias firmas:

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel.: 212 581-6590; 212 581-7729

arba į bet kurį jų skyrių

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106

Tel.: 215 WA 5-3455

arba į bet kurį jų skyrių

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45th Street, New York, N. Y. 10036

Tel.: 212 CI 5-7905

arba į bet kurį jų skyrių

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement — pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels)

Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service

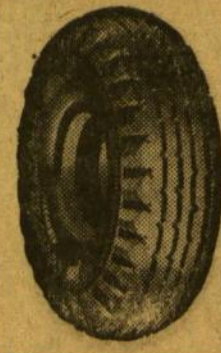
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois

Telef. — GROVEHILL 6 - 7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šešt. 7 v. r. — 3 v. p. p.

Sėkm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS ČESAS

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4 3/4% Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5% Mokamas už vienus metų taupymo laktus nuo išdavimo datos (\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5 1/4% Mokamas už vienus metų taupymo laktus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

DEL INFORMACIJŲ KREIPKITĖS

MUTUAL Federal SAVINGS

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILL. 60608, Tel. VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

PETRAS KAZANAUSKAS, President

MOVING

Perkrausto baldus iš arti ir toli.

A. BENIULIS

Chicago, Ill. 60629, Tel. RE 7-7088

WAGNER & SONS

Typewriters — Adding Machines — Checkwriters.

Nuomoja — Parduoda — Taiso NAUJOS NAUDOTOS

Vieš 50 m. patikimas patarnavimas

NAUJOJE VIETOJE

5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

ANY 8 OR 12 EXPOSURE

Kodacolor Film

DEVELOPED & PRINTED

Jumbo Color Prints

Failures Credited

Guaranteed Exact Quality

Send this ad with film. Limit 1 roll per ad.

Offer expires July 1st, 1969

SKRUDLAND PHOTO

Dept. P. A.

Lake Geneva, Wisc. 53147

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGEJAMS

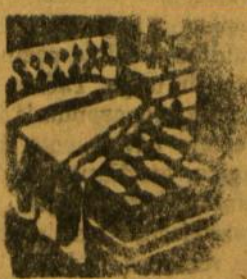
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atvedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad ir ketvirtad vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Telef. PROspect 6-8998

*Apsimoka skeibts DRAUGĖ, nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis G' skeibimų kate-

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitu namams reikmenų.

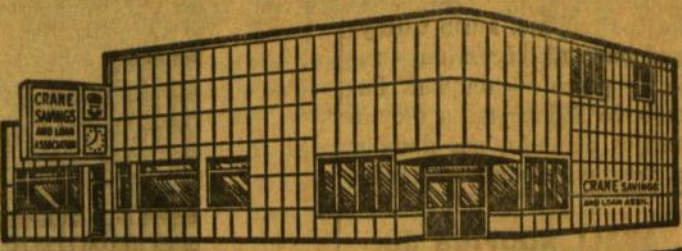
LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad ir ketvirtad 9-9 val.; antrad. trečiad ir šeštad nuo 9 iki 6 val. sekmad atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

4 3/4%

Naujas ankštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAID IR KETVIRTAD 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

Mes mokame 5 1/4% ant visų taupymo sertifikatu per annum

MINIMUM SUMA \$5,000.00

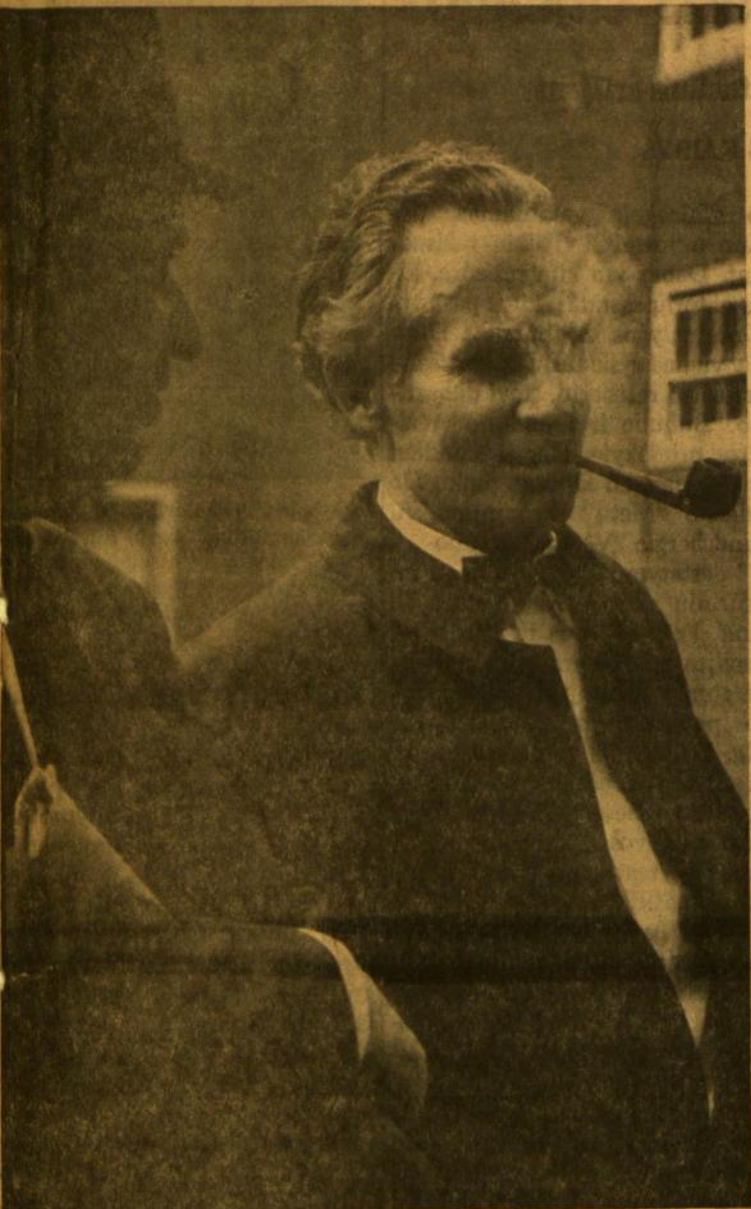
MIDLAND SAVINGS

4040 Archer Ave. Chicago, Ill. 60632 Telephone CL 4-4470

FRANK ZOGAS President

Smulkindinkas Izidorius Vasyliūnas (kairėje) ir kompozitorius Julius Gaidelis, kurio veikalų rečitalis neseniai buvo atliktas smuik. Izidoriaus Vasyliūno Bostone ir kurio opera "Dana" šiuo metu jau rečiau girdoma Čikagoje. Nuotr. V. Maželis

šytas tremty, Vokietijoje, yra labai lyriškas ir jame jau iškyla ilgesys. Ketvirtas parašytas gyvenant Bostone. Šis ypač jau pasiņesęs į modernizmą, bet ne į kraštutinį. Tikrumoje ir jame girdi tą patį lyriką — muziką Gaidelį.

Sitas koncertas buvo penktas muziko Vasyliūno lietuviškosios muzikos rečitalis. 1967 m. lapkričio mėn. Vasyliūnas pristatė šiuos lietuvius kompozitorius: A. Račiūną, K.V. Banaitį, J. Gruodį, J. Gaidelį, V. Jakubėną, M. K. Ciurlionį ir B. Budriūną. 1968 m. sausio mėn. buvo skirtas V. K. Banaičiui. Tų pačių metų kovo mėn. girdėjome Gražina Bacevičiūtę, Antaną Račiūną ir Juozą Gruodį. Gi gegužės mėn. ir šis gruodžio mėn. buvo skirtas Juliaus Gaidelio kūrybai.

Kaip matome, Julius Gaidelis kurdamas nepavargsta, o Izidoriumi Vasyliūnui ištermės nepitrūksta organizuojant koncertus ir juose atliekant lietuvių kompozitorių kūrinius. Iz. Vasyliūnas yra, tur būt, vienintelis lietuvis muzikas Amerikoje, kuris taip atkakliai rūpinasi lietuvių kompozitorių kūrybos pristatymu viešu moje. (p.ž.)

● **Mirė Jonas Būtėnas.** Dideliam nuošalume gyvendamas, lapkričio mėn. 28 d. Čikagoje mirė ir gruodžio 3 d. ten palaidotas solistas Jonas Būtėnas. Vėlonis buvo dar gerai prisimenamas ir senosios lietuvių išievytių kartos, kada jis pats čia Amerikoje prieš pirmąjį pasaulinį karą pradėjo eiti nelengvą dainininko keliu. Grįžęs į nepriklausomą Lietuvą, dainavo mūsų operoje ir pasižymėjo kaip dainavimo pedagogas, auklėdamas visą eilę žymių jaunosios kartos mūsų dainininkų. Vėlonis buvo gimęs 1891 m. kovo mėn. 27 d. Raseinių apskr., Kražių valsč., Akmenų kaime.

● **Tamošaičių paroda Kanaidoje.** Sarnia miesto viešoji galerija surengė Anastazijos ir Antano Tamošaičių dailės darbų parodą š.m. gruodžio 6-30 d. Sarnia, Ont. mieste prieš kelėtą metų pastatyta nauja ir moderni galerija kviečia pasirinktus dailininkus ir surengia čia jų parodas. 1968 m. pabaigai, Kalėdų švenčių sezonui, kada galerija yra labiausiai lankoma, buvo pakviesti dailininkai Tamošaičiai.

● **Poetui kun. Kazimierui Žitkui** š.m. gruodžio 30 d. sueina 75 metai. 1924 m. Vinco Stonio slapyvardė buvo išleistas jo eilėraščių rinkinys "Ašarėlės". Jo dainos buvo mėgiamos ir mūsų jaunimo dainuojamos. K. Žitkus yra ir populiaros dainos "Gražių dainelių daug girdėjau" autorius. Sovietinė spauda, trumpai atžymėdama jo sukaktį, rašo, jog "jubiliato archyve kaupiasi nauji posmai". Šiuo metu jis rašas savo atsiminimus. Tačiau, okupacijos metais nė vienas jo kūrinys nebuvo išleistas. Mus pasiekusios žinios sako, kad sukaktu-

vininkas gyvenęs vienoje prieglaudėje ir gerokai skūrstas.

● **Svenčionių let. gimnazija** sausio 11 dieną, t. y. savo 50-ji gimtadienį. Kaip žinia, ji buvo įkurta 1919 metais ir yra daug prisidėjusi prie lietuviybės Vilniaus krašte išlaikymo. Pirmoji aukštesnioji mokykla Svenčionyse įkurta prieš 135 metus.

● **Akademinų chorų tarptautinis konkursas "Juventus 68"** įvyko Kaune. Buvo suvažiuavę visa eilė Pabaltijo ir Rusijos kraštų chorų. Vertinimo komisija, kuriai pirmininkavo muzikas K. Kaveckas, geriausių chorų pripažino Talino studentų mišrų chorą; II vieta teko kaunječių "Jaunystei", III-ji paskirta Leningrado studentų chorui. Geriausios studentės vardas suteiktas inžinieriui Redai Šakalytei.

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET
DIDELIS PASIRINKIMAS IVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

PASINAUDOK DABAR AUKŠTESNIAIS DIVIDENDAIS

4.75% PER ANNUM ON REGULAR CURRENT RATE

5.25% PER ANNUM ON INVESTMENT BONUS \$1,000 MIN.

DAUGIAU KAIP PUSĖ SIMTECIO PATARNAVIMU VISAD MOKEJOME DIVIDENDUS

VISAD ISMOKEJOM TAUPYTOJAMS PAGAL PAREIKALAVIMĄ

AUKSCIAUSI REZERVAI SANTAUPOMS

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASS'N
4071 Archer Ave., Chicago, Ill. 60632 LA 8-8248

KILTY'S RESTORANAS ★ 4545 W. 95th St.
Telefonai GA 4-5800 ir BE 8-5585

Uždarytas laike pertvarkymo-pagražinimo. Yra atdaras tik grupėms, parengimams, vestuvėms, krikštynoms ir kitoms progoms.

Teiraukitės nuo 11 val. ryto iki 11 val. vakaro.

ARTESIAN Restoranas
2432 West 63rd Street, VĖL ATIDARYTAS

Visa nauja ir gražu, kaip viduje taip ir iš lauko.

Kviečiame senus ir naujus draugus atsilankyti.

Telef. — 436-4622 arba 436-4523

PETKUS TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS:
2533 West 71st Street Tel. 476-2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

BUZAUSKU BEVERLY HILLS GELINTOJA
Geriausios gėlės dėl vestuvių banketų laidotuvių ir kitų papuošimų

2443 West 63rd St., Chicago, Ill.
Telef. Prospect 8-0833 — Prospect 8-0834

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE REpublic 7-8600

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Trys Moderniškos Kopolyčios:
4330 - 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YARds 7-1741 - 2

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO **MR. NELSON** SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste.

Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinų.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorijų Asociacijos Nariai

LACKAWICZ IR SŪNOS
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YARds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COMmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-1188-1130

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th Ave., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1008

LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD., OAKLAWN, ILL. Tel. 636-2320

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

Kultūrinė Kronika

● **Julius Gaidelis ir Izidorius Vasyliūnas** Bostone. Šiame mieste turime du labai aktyvius muzikus. Vienas jų — kompozitorius Julius Gaidelis, kuris daug kuria, o jo kūriniai laiks nuo laiko atliekami koncertuose. Pažymėtinos kelios: karntatos, opera "Dana", kuri šiais metais jau žengia į Čikagos Lietuvių operos sceną, ir daugybė smulkesnių dalykų. Kitas bostoniškis yra smuikininkas Izidorius Vasyliūnas, kuris visą laiką nepavargdamas organizuoja lietuviškos muzikos koncertus ir dažniausiai pats atlieka juose programą. Karvais jis pasitalkina dar ir amerikiečius muzikus vienai ar kitai koncerto programai.

Gruodžio 15 d. Jordan Hall, Bostone, Izidorius Vasyliūnas — smuikas, Ruth Curwen — smuikas, Jean Comstock — altas ir Myron Schwager — violenčelė išpildė Juliaus Gaidelio keturis styginius kvartetus.

Pirmas Gaidelio kvartetas yra jauno ir laisvo muziko kūrinys, kuriame jis su pavasario džiaugsmu ir paukščio sparnais kyla į aukštumas. Antras ir trečias ra-

ALUMINIJAUS ŽIEMINIAI LANGAI IR DURYS
PLASTIC FINISHED "SECONDS"

9x12 Linoleum \$4.95
PLASTIC FINISHED LINOLEUM

12x12 \$9.40
12x15 \$11.40

ARMSTRONG'S Vinyl LINOLEUM

9x12 \$8.95
12x12 \$14.95
12x15 \$18.95

J. SPAITIS
3261 South Halsted Street
TEL. — VI 2-6472

PARDUODAMI 18 MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida. Galima pirkti dalimis ir išmokėtina.

SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western, Tel. GR 6-4421

APDRAUDŲ AGENTŪRA
Namų, gyvybės, automobilų, sveikatos, bilio, Patogios išmokėjimo sąlygos.

J. BACEVIČIUS
6455 S. Kedzie Ave., PR 8-2283

TELEVIZIJOS
Spalvotos ir paprastos, radijai, stereo, oro vėsintuvai. Pardavimas ir taisymas.

J. MIGLINAS
Krautuvė Marquette Parke
2346 W. 69th Street 776-1486
Namų tel. — PR 6-1063

smart hostess

Apsukri šeiminiškė užsitarnaus komplimentų už puikiai padengtą stalą. Paslaptis yra padėti su gražiai dekoruotais stalo indais, kuriuose atsispindi jūsų geras skonis.

Dabar lengviau susilaukti svečių pavydo, kurį sukels Midland Savings dovana.

Sumanios šeiminiškės, žinančios tikrą daiktų vertybę, priima svečius vartodamos mūsų DOVANŲ taupytojus. Iš trijų gražių motyvų pasirinkit puikius American Ceramic Dinnerware indus, 16 gabalių servizą keturiems. Kiekviena 4 puodeliai, 4 lėkštutės, 4-3 1/2" kompotai lėkštutės, 4-9 1/4" lėkštės, Pasirinkimui iš 4 skirtingų motyvų, atvykite ilgai nelaukdami. Gauti DOVANAI, reikia padėti \$300 arba daugiau į turimą sąskaitą, ar su ta suma atidaryti naują prieš sausio 1 d. Prieš nesunčiama.

FASCINATION
Modernus kaip rytojus. Geometriškai tobuli sukūrėliai kartojasi vidury ir pakraščiuose. Ryškūs ir psindį, jie sukelia nuotaiką sėkmingiems pobūviam su draugais.

PROVINCIAL
Žavus Early American motyvus turi spalvingą kaimo žavingumą. Šiltų spalvų derinimas primena praeity laikų nepaprastą draugiškumą. Balansuotas motyvus tinka visoms progoms

CURRIER & IVES
Tradicinis vaizdas užkrentuoja gausiai dekoruotus ir pridurtus kraštus. Visada madoje Currier & Ives graviūra pagyvina jūsų stalą, ką gali padaryti tik tikrai geras skonis.

Hours: Monday, Tuesday, Friday, 9-4:30 • Thursday, 9-8
Saturday, 9-1 • Closed Wednesday

4 3/4%

PASSBOOK SAVINGS
Paid and Compounded Semi-Annually

5 1/4%

6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES (Minimum \$10,000) or 1-YEAR SAVINGS CERTIFICATES (Minimum \$5,000)

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

ATSILIEPIMAS Į LAIKO BALSĄ

Kun. V. Bagdanavičiaus šešiasdešimtos sukakties proga
PRANAS GARSVA

„Mes, šių laikų krikščionys, esame per daug individualistai, nes nemanome, kad mūsų pačių išganymas priklausytų nuo tų, kuriems tikėjimą palidijame“, taip rašė kun. V. Bagdanavičius prieš keletą metų „Ateities“ žurnale. Tą patį galima pasakyti apie išeivijos lietuvių ir pavergtos tėvynės laisvę, kurias turime liudyti kitiems, o ne tik patys jomis rūpintis. Tą patį galime kalbėti ir apie savo kultūrinę ir visuomeninę veiklą, kurios reikalingos pasiaukojimo, nuolatinio rūpesčio ir liūdijimo.

Šešiasdešimtuosius baigė šiais metais

Su pasitenkinimu žvelgiame į tuos vyresniosios kartos kultūrininkus ir visuomenininkus, kurie tautinio, religinio ir kultūrinio liūdijimo pareigų neišvengė ir neatsiriboja nuo tautos ir bendruomenės kasdieninių rūpesčių. Ypač teigiamai vertintini tie, kurie net išeivijoje gyvai jaučia savo, kaip liudininku, išpareigojimus, nuolat atsiliepdami į laiko balsą ir dabarties gyvenimo reikalavimus.

Tokių šviesių asmenybių galerijon šiais metais galime įstatyti keletą ryškesnių paveikslų, kurie kaip tik perkopė šešiasdešimtąjį amžiaus slenkstį. Šiais metais pamėnėjome šviesių kultūrininkų kun. prof. Yla, gilią filosofą prof. dr. Antaną Maceiną, plačios apimties visuomenininką Kazį Kleivą, Lietuvos istorijos tyrinėtoją prof. dr. Zenoną Ivinskį, mokslininką ir visuomenininką prof. dr. Adolfą Damsų. O šių metų pabaigoje prie jų jungiasi ir kun. Vytautas Jonas Bagdanavičius (g. 1908.XII.26). Visi šie sukaktvininkai mūsų istorijoje jau paliko neišdildomus pėdsakus savo kūryba, moksliniais darbais ar visuomenine veikla. O svarbiausia, jie visi, neišleisdami iš akių praeities turtų, atsako dabarties ir kuria tautos ateitį. Sava gi kūryba pripildomi kultūriniai tautos aruodai.

Su naujom idėjom

Kai šiandien dalis mūsų tautos šviesuolių natūraliu keliu yra pasitraukę užtarnautam poilsin, kita dalis yra užsikususi savo namuose, įsikūrimo rūpesčiuose ar uždarose aplinkose. O lietuvių išeivijai reikia vadovų, drįstančių atsistoti priekiu ir rodančių naujus kelius. Reikia liudininkų kultūrinei, mokslinei, socialinei, visuomeninei ir religinei sritims. Dėl to su nemeluota pagarba žvelgiame į tokius, kurie nevengia susitelkimo, bet kartu ir neužsidaro nuo visuomenės, kurie supranta savo laiko balsą ir duo da į jį atsakymą, kad tą balsą išgirstų ir suprastų platesnė visuomenė. „Naujos idėjos tik paskiau pagauna platesnę visuomenę, kai yra atskirų individų išgyvendamos“ (J. Ambrzevičius, Lietuvių rašytojai, 210 psl.).

Kun. V. Bagdanavičius sugėba kurti idėjas, jas išgyventi ir paskiau perteikti savo aplinkai. Dar Vokietijos stovyklose jis pajuto gilesnio mintijimo reikalingumą. Kad nenormalios gyvenimo sąlygos visiškai nenualintų dvasios ir nenudildytų jos aštrumo religiniu ir tautiniu atžvilgiu, jis viešumon išėjo su religinės ir filosofinės minties žurnalu „Naujuoju gyvenimu“, kurį leido ir redagavo nuo 1945 iki 1949 m. Persikėlęs į šį kraštą ir įstojęs į Marijonų vienuoliją, jis vėl įsijungė į spaudos darbus, nuo 1951 m. redaguodamas „Laivą“ ir jam duodamas naujos krypties pradžia, o nuo 1952 m. — „Draugą“. „Drauge“ jis yra paskelbęs kelis šimtus trumpesnių ir ilgesnių straipsnių, liečiančių išeivijos lietuvių gyvenimą ar žmonių dabarties tikrovę. Savo redakciniais straipsniais jis stengėsi at-

sakyti į aktualiuosius to meto klausimus, o platesnėmis studijomis perteikdavo lietuvių visuomeni gilesnių minčių bei idėjų, reikalingų atsparai prieš intelektualinį išblėsimą ir nuo tautinio kaimeno atskilimo pavojus.

Mokslinė sritis

Sukaktvininko kūrybinė ir visuomeninė veikla nesiribojo tik redakciniu darbu, kuriame išbuvo iki 1960 m. Jo veikla buvo ir tebėra tokia įvairi, kaip įvairus mūsasis gyvenimas, svetimos šalyse kovojant dėl tautinio išsilaukimo, žmogiškojo kilnumo ir krikščioniško tobulėjimo. Į žmonių ir savo tautos likiminį kelią giliau jis pažvelgė savo stambiu veikalau „Žmonijos likimas šv. Jono Apreiškimo knygoje“ (1953). Gali suklysti, kas šiame veikalie ieškotų tik egzegzečių naujovių ar platesnės dieviško Apreiškimo sklaidos. Bet nesuklyks, kas kartu su autoriumi šv. Jono Apreiškime paėškos filosofinių išvadų šių dienų gyvenimui atnaujinti ir sustiprinti. Jo tikslas — parodyti Dievo veikimo tęstinumą dabarties žmogui, ypač dabarties lietuvių, kuris ypatingai yra vedamas likiminio keliu.

Spaudos sukaktčiai paminėti jis ėmėsi sureaguoti sudėtinį veikalą lietuviškos spaudos kryžiaus keliam nušviesti. Cia gimė „Kovos metai dėl savosios spaudos“. Prieš kovos už laisvę ikarštyje besireiškiantį politinį sekumą jis išėina su politinės ir socialinės teorijos studijiniiais straipsniais. Tokių studijų yra daug „Tėvynės sargo“ komplektuose, „Draugo“ dienrašty, „Laiškuose lietuviams“, „Ateities“ žurnale ir kt. Į politines temas jis galėjo žvelgti iš tolo ir jas išsamiai pagrįsti krikščioniškų politikų ir poeziečių socialinių enciklikų mintimis. Pažymėtinas jo greitas ir aktualus atsiliepimas į Jono XXIII enciklikos „Pacem in terris“ socialines mintis straipsniu „Jono XXIII politinių principų analizės bandymas“ (ž. „Tėvynės sargas“, Nr. 2, 1964).

Atsinaujinimo sūkurijoje

Ypatingai daug širdies yra įdėjęs Vatikano II susirinkimo konstitucijų ir dekretų studijoms. Iš šios srities jis yra paskelbęs daug straipsnių, liečiančių pasauliečių

Detalė iš V. K. Jonyno skulptūros Lietuvių pranciškonų koplyčios, Kennebunkporte.

Kun. Vytautas Bagdanavičius. MIC Pešinys dail. J. Paukštienės

religinę veiklą, kovą prieš komunizmą, parapičių santykius su dvasininkais savose parapijose, asmeninės laisvės ir atsakomybės sampratą, gyvą liturgiją ir kt. Retas lietuvių spaudos žmogus paskiromis temomis yra taip plačiai paskleidęs Vatikano II susirinkimo mintis, kaip kun. Bagdanavičius, kuris ne tik straipsniais bei studijomis, bet ir paskaitomis studijų diene ir įvairiuose suvažiavimuose dalijosi tomis idėjomis su plačia lietuvių auditorija. Savo studijinėse analizėse kun. Bagdanavičius nėra naujovinkas dėl paties naujumo, bet jis nėra nė tradicininkas, vertinąs senus papročius dėl jų senumo. Jam tradicija yra tiek verta, kiek ji padeda dabartyje kelti žmonių krikščioniško gyvenimo lygiui, pagelbėti jų atsinaujinimui. Todėl jis mėgstamas paskaitininkas ir studijų dialogo dalyvis, nes naujuose Bažnyčios nuostatuose išvėlgia naujo gyvenimo ir naujos dvasios perspektyvas.

Atvirumas laikui

Sukaktvininko atvirumas laikui reiškiasi jo nuosirdžiu atsiliepimu į visus lietuviškus reikalus, išskylančius gyvenant svetimoje šalyje. Jis aktyviai dirba Lietuvių kat. mokslo akademijoje, Lietuvių istorijos draugijoje, ekumeniniam sąjūdy, Pedagogi-

nam liuanistikos institute ir kt. Jis skaito paskaitas iš etnologijos, proistorės, dramos ir egzegzeikos, nes jaučia, kad šios visos sritys jam duoda progą pareikšti naują idėjų, tipų, nagrįsti kultūrinę lietuvių tautos turinį, atskleisti kultūrinės gelmes. Šiose mokslo srityse jis yra giliai įspaudęs pėdsakus savo straipsniais ir net platesnėmis studijomis (yra parašęs keturių tomų veikalą „Kultūrinės gelmės pasakose“; I tomas išleistas, antras spaudoje).

Kiekviena tikra kūryba yra savo laikų dvasios apraiška. Tie mūsų išeivijos atstovai, kurie pajunta tą dvasią, ja spinduliuoja savo aplinkoje. Savo kūryba ir praeities laimėjimų atskleidimu jie praturtina savo laiką ir amžininkus. Kartu jie palieka ir ateitį, kai neatsitverta nuo savos visuomenės. Savo išmąstytais rezultatais atsiliepdami į laiko reikalavimus, jie atiduoda didelę duoklę tautai, pavergtai tėvynei, savai kultūrai ir žmonių dvasios tobulinimui.

Nėra būtina su visomis mūsų vadovų idėjomis sutikti, bet turime pripažinti, kad šių metų sukaktvininkai, jų tarpe kun. V. Bagdanavičius, daug savo jėgų atidavė išeivijos tautiniam, kultūriniam ir religiniam lygiui pakelti.

Kalbotyra pirmojoje baltistikos konferencijoje

Kaip jau buvo rašyta „Draugo“ kultūriniam priede (1968. XII. 7), pirmoji konferencija baltistikos klausimais įvyko Marylando universitete š. m. lapkričio 28 - gruodžio 1 d. Kalbotyros sekcijoje buvo tik 4 pranešimai. Žinoma, JAV yra kur kas daugiau estų, latvių ir lietuvių kalbininkų, bet tik keturi dalyvavo su savais pranešimais. Ateityje, tikimasi, kalbotyros sekcija bus gausesnė ir sėkmingesnė.

Latvė profesorė Hilda Radzina (St. John's Univ.) skaitė pirmąjį pranešimą: „Dabartinė matematinės kalbotyros padėtis Pabaltijos valstybėse“. Ji nurodė, kad ne daug yra padaryta teoretinės matematikos srityje: daugiausia, ypač Estijoje ir Latvijoje, dirbama labiau statistinės kalbotyros srityje. Estijoje yra ruošiami vad. dažnumo žodynai kai kurioms sritims, taip pat Latvijoje. Apie matematinės kalbotyros padėtį Lietuvoje ji beveik neradusi žinių.

Antrasis pranešimas buvo esto prof. Paul Saagpakk (The University of Massachusetts). „Žodyniniai pasikeitimai estų kalboje sovietų valdymo metais“. Jo pasakojimu buvo konstatuota tie patys estų kalbos žodyno rusinimo metodai, kuriuos yra aprašęs prf.

BUBULIS IR DUNDULIS CHICAGOJ

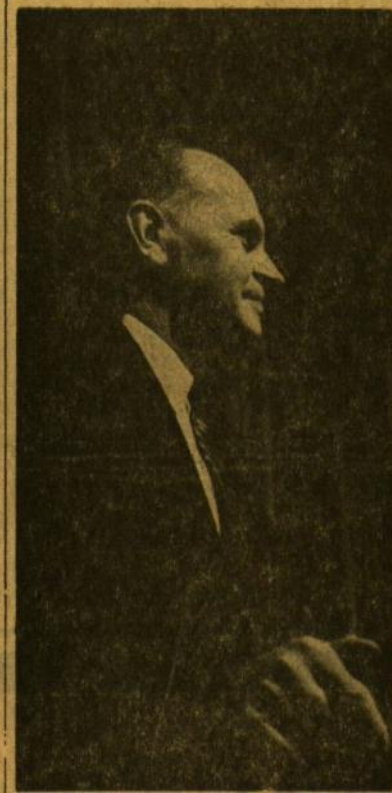
Memorialiniam spektakliui artėjant

ANATOLIJUS KAIRYS

1968 -69 metų sezonas yra turtingas sceninės veiklos įvykiais. Tik ką praėjęs I Teatro festivalis tebėra pasikalbėjimų tema, o štai mūsų visuomenė jau kviečiama į naują scenos meno šventę. Chicago Scenos darbuotojų sąjunga, po ilgesnės pertraukos, prisimindama ir pagerbdama prieš metus mirusį mūsų rašytoją ir dramaturgą Antaną Rūką, stato jo 3 v. komediją „Bubulis ir Dundulis“. Režisierius — Algimantas Dikinis.

„Bubulis ir Dundulis“ yra nesudėtinga, bet gyvenimiška Lietuvos kaimo buities iškarpa, kada du turtingi ūkininkai, gyvendami abipusę tos pačios tvoros, ima vienas kitą įtarinėti nekalmiškų elgesiu. Šis, paties autoriaus terminu, „linksmas nutikimas“ bene bus geriausias A. Rūko dramatis veikalas. Jis yra daug vaidintas, plačiai recenzuotas ir visuotinai pripažintas. „Bubulis ir Dundulis“ žydėjimo metai, be abejonės, buvo pirmieji tremties metai Vokietijoje, kada jis buvo vežiojamas po mūsų stovyklas, skaidrintam niūriais išeivijų dienais. „Bubulis ir Dundulis“ tada buvo A. Rūko sceninis triumfas.

Prieš maždaug 16 metų, 1952. XII.6) „Bubulis ir Dundulis“ bu-

Algimantas Dikinis, naujojo „Bubulio ir Dundulio“ pastatymo režisierius.

vo Chicagoje vaidinamas, patinąs autoriumi A. Rūkui režisuojant. Dabar yra kita režisūra, kitas aktorių sąstatas, kitos pastatytos sąlygos. Algimantas Dikinis, vienas ryškiausių mūsų išeivijos teatro režisierių, stovi dabartinio „Bubulio ir Dundulio“ režisūros prieškalyje. Dar ir šiandien prisimenam A. Dikinio puikų Do nelaičio „Metų“ įforminimą, A. Landsbergio „Vėjas gluosniuose“ pastatymą ir daug kitų jo režisūrinių darbų. Algimantas Dikinis, kaip aktorius ir režisierius, išeivijos teatrui yra atidavęs svarią scenos menininko duoklę. Savo patyrimu bei sugebėjimais Alg. Dikinis ne vieną veikalą yra išvedęs į pasisekimo aukštumus, savo besalyginiu pasiaukojimu Lietuvos teatrui yra pelnytai įgijęs teatrą mylinčios visuomenės pasitikėjimą.

Šiame Autorium pagerbti skirtame pastatyme dalyvauja visa eilė scenoje pasireiškusių vardų: Elena Rukuižienė, Stasė ir Jonas Keležiai, Julius Balutis, Algimantas ir Arvydas Dikiniai, Leonas Barauskas, Juozas Valentinas ir pirmą kartą vaidinantį jaunimo atstovė Laima Petravičiūtė. Sąstatas labai stiprus, daug žačantis ir, sakyčiau, teatrališkai intriguojantis. Scenovai ždį rengia dail. J. Daugvila, o kostiumus - Br. Jamekienė.

Spektakliai įvyksta jau už savaitės —ateinantį šeštadienį ir

Rašytojas, režisierius ir aktorius Antanas Rūkas, kurio mirties metines minint, Chicagoje Scenos darbuotojų sąjungos statomas populiarusis jo veikalas „Bubulis ir Dundulis“.

sekmadienį sausio 4 ir 5 dienomis, Jaunimo centre. Šio „Bubulio ir Dundulio“ pastatymo visuomenė laukia su neslepia susidomėjimu. Viena todėl, kad Ant. Rūkas, tiek daug ir nuosirdžiai dirbęs Chicago teatro tarpe, seniai turėjo būti savo draugų prisimintas bent vienu jo vieto inscenizavimu, ir antra, kad Scenos darb. s-gos pastatymai yra meniškai išbaigti, gerai paruošti ir todėl visų priimami su pasigėrėjimu. Ir laikas labai palankus — pradėkime naujus metus kultūringai! Nėra abejonės, kad visi teatro mylėtojai, kuriems yra brangi mūsų kultūrinė pažanga, šį Scenos darb. s-gos memorialinį pastatymą priims atviru nuosirdumu ir gausiai jame dalyvaus.

tų pusės yra rodomas aiškus pasipriešinimas, ypatingai pastaraisiais metais.

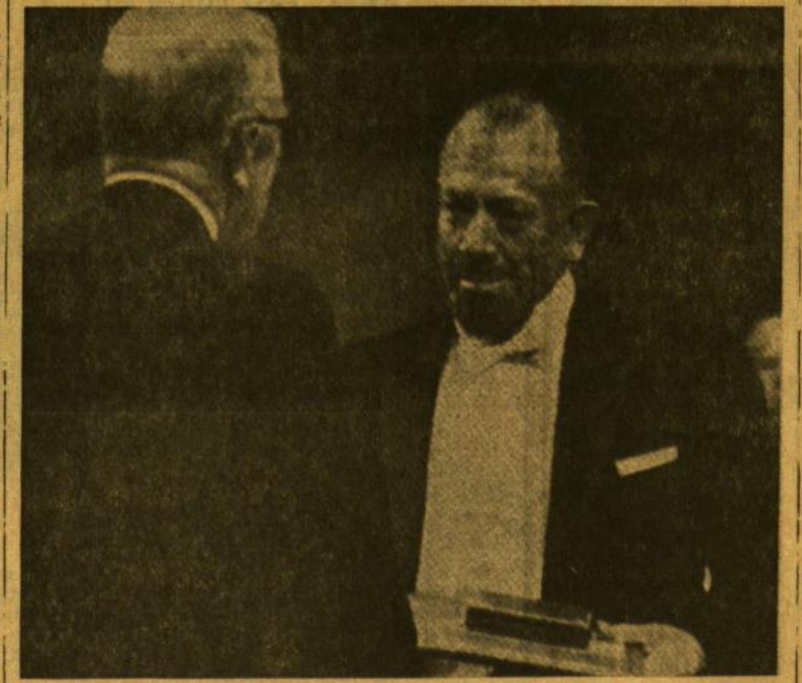
Trečiasis pranešimas buvo prf. William R. Schmalstieg'o (Pennsylvania State University): „Kalbinės problemos, verčiant iš vienos kalbos į kita, ypač iš lietuvių į anglų kalbą“. Kadangi prof. Schmalstieg „Draugo“ kult. priedo redaktorius buvo paprašytas parūpinti šio pranešimo lietuvišką versiją, tai tikime, kad šis įdomus pranešimas bus paskelbtas išties, kad visi su šia įdomia ir mažai nagrinėta problema galėtų patys susipažinti.

Ketvirtąjį pranešimą skaitė prf. Antanas Klimas (University of Rochester): „Baltų, germanų ir slavų kalbomis“, kuriame jis nagrinėja bendrąsias šios srities problemas. Išvadoje jis išskėlė šias pagrindines mintis:

1. Baltų ir slavų kalbos yra ištisios iš atskirų indoeuropiečių prokalbos dialektų. Pačioje pradžioje baltų kalbos buvo artimesnės germanų kalbų dialektams, tik vėliau kuriam laikui geografiškai suartėjo su slavų dialektais.

2. Nereikia visko indoeuropiečių kalbotyroje bazuoti graikų - lotynų - sanskrito modeliais. Rašant istorines gramatikas, reikia daugiausia paistyti vidinės tų aprašomų kalbų rekonstrukcijos.

3. Nereikia visų kalbos faktų aiškinti vis nuolat remiantis slavų kalbų duomenimis ir atvirkščiai.

Amerikiečių rašytojas John Steinbeck miręs gruodžio 20 d. sulaukęs 66 metų amžiaus. Nuotraukoje čia jis regimas (dešinėje) tuo momentu, kada 1962 metais priėmė jam paskirtą garsiąją Nobelio literatūros premiją iš Švedijos karaliaus Gustavo VI Adolfo (kairėje) rankų.

4. Reikia iš naujo persvarstyti baltų skolinių germanų ir slavų kalbose klausimą. Jau dabar yra aišku, kad slavai pasiskolinę iš senųjų baltų tokius žodžius kaip ranka ir kitus.

5. Reikia iš naujo perstudijuoti trijų kalbų grupės daugelį klausimų: akcentuacijos, larinę galinių garsų, velarinių priebalsių sistemos ir tt.

6. Tyrinėjant senuosius šiu (ir kitų) kalbų santykius, reikia tyrinėti ne tik panašumus, bendrybes, bet taip pat ir skirtumus. Ben drybių ir skirtumų svarbumas turi eiti maždaug tokia eile: morfologiniai, sintaktiniai, fonologiniai ir saktiniai, fonologiniai dalykai yra labai nepastovūs, jiems daug svarbos ir negalima priskirti.

Po kiekvieno pranešimo buvo gyvos diskusijos, nes buvo į pranešimus atsilankę keli kalbininkai ir kiti konferencijos dalyviai bei svečiai. Po prof. Schmalstieg'o pranešimo buvo iškeltas vienas labai įdomus klausimas, būtent, ar apsimoka leisti nevisiškai tobulus vertimus? Nebuvo prieita vienodos nuomonės: kai kurie dalyviai galvojo, kad netobulus vertimas, esą vis vien geriau negu nieko, kiti galvojo, kad leisti tik gerį vertimą, nes, esą, blogi vertimai nieko gero nedaoda, o tik kenkia, tai geriau ju neleist.

Buvo ir daugiau klausimų ir diskusijų specifiniais klausimais. Latvis prof. Lelis (Howard University) pritarė prof. Klimo iškeltai idėjai, kad ligi šiol per mažą dėmesio buvo kreipta į tarmių dalykus kalbų istorijai: daugelio kalbų, ypatingai baltų kalbos, juk jokios norminės, bendrinės kalbos ligi šiol nebuvo turėjusios. Tarmėse ir dabar dar yra užtikama svarbesnių, senesnių kalbinio išsivystymo faktų, negu vad. bendrinėje, kuri vis dėlto dirbtinis padaras.

Šių visų pranešimų santraukos bus netrukus išleistos. Ar visi pranešimai ateityje bus galima išties išspausdinti, dar nėra paaiškėję.

• Judita Vaičiūnaitė, viena iš dabartinių iškilesnių okup. Lietuvos poezių, išleido naują eilėraščių rinkinį „Po šiaurės kerbais“, 98 psl.

• Vytautė Žilinskaitė, iškiliausia feljetonistė okup. Lietuvoje, paskelbė naują feljetonų rinkinį „Romantikos institutas“, 124 pusi.